

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Historia Pelagiana Et Dissertatio De Synodo V.
Œcumenica In Qua Origenis ac Theodori Mopsuesteni
Pelagiani erroris Auctorum justa damnatio exponitur, &
Aquilejense Schisma describitur**

Noris, Enrico

Patavii, 1708

[Censores. Sanctus Augustinus.]

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72486](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72486)

Censores ita cum Augustino committam, ut sub lite etiam dimittam, Judices advocandos decrevi, à quibus gravissima hæc, si quæ unquam aliàs, causa cognoscatur. Vos, vos, precor, adeste vetustioris Ecclesiæ Patres, bello invicta manus, ac tot de Heterodoxis reportatis triumphis percelebres. Vos cœlestis Senatus lumina, ac Christianæ Republicæ columina, quorum auctoritatem Catholicus Orbis sequitur, sapientiam universi adorant, dicta tanquam secretiora Numinis oracula singuli venerantur. Sedete Augustinianæ causæ Judices honorarii, hinc quorundam Recentiorum accusationes, isthinc Augustini defensionem audiri. Vestram fidem quicumque in suspensionem vocaverit, is ab Orthodoxâ fide se penitus alienum ostenderit. Tu verò, Magne Pater, quandò dignam advocacionem nullus tibi mortalium commodare potest, tuæ ipsius causæ suffragator accede. Et si olim Apostolicæ Sedis decreto in controversis de divinæ gratiæ auxiliis sententiam dicturus Judex destinatus fuisti, patere parumper, id quorundam (ut micissimè loquar) importunitate exigente, ad Patrum tribunal sisti ex Judice reum. Neque enim arbitror, Te id ægrè esse laturum, qui olim novitii dogmatis à Juliano ac-

culatus, Patrum judicium non modò non declinasti, quin imò ad illud vel repugnantem adversarium obtorto collo traxisti. Erit sanè jucundum intelligere, imò vel oculis ipsis intueri, innumeros Ecclesiæ Doctores albos calculo (neque enim est incerta victoria) Augustino adjicere, ejusdem sententias commendare, auctoritatem defendere, adversariorumque temeritatem gravi judicio percellere. At citò citius adest facer Divorum Senatus, & quidem frequentissimus, Augustinianam causam cogniturus. Tumultuantur rotundo agmine adversarii Augustinum accusaturi. Interim Sanctus Prosper, qui inter primi sublellii judices sedet, accusatoribus loquendi facultatem faciens *I ecce, inquit, salvâ Catholicæ pace victoriæ, salvâ indissolubilium reverentiâ decretorum parati sumus PATRONOS DOCTRINÆ EMENDATIONIS audire, & circumcisus ab omni errore lineas subtilissimâ discretionis agnoscere. Constituatur in medio quod DE NOVIS EMERSIT INGENIIS. 2 Ut facillè vel tenuis diligentia advertat inspector, quàm injustis opprobriis CATHOLICI PRÆDICATORIS memoria carpatur, & in quod peccatum cadant, qui alienâ instigatione commoti SCRIPTOREM CELEBERRIMI NOMINIS promptius habeant culpæ, quàm nosse.*

I.

Censores.

Hæc nostra ratio conciliandi libertatem arbitrii cum divinâ prædestinatione à nemine, quem viderim, hucusque tradita, ideò satius hæc duxi paulò fusius explicare.

Sanctus Bernardus.

Miror admodum, si novus iste novarum inventor assertionum, & assertor inventionum invenire in hoc rationem potuerit, quæ Sanctos Patres latuerit, Ambrosium, & Augustinum. *Epist. 77. ad Hugonem.*

I I.

Censores.

Neque verò dubito, quin ab Augustino, & cæteris Patribus unanimi consensu comprobata fuisset hæc nostra de prædestinatione sententia, ratioque conciliandi libertatem arbitrii cum divinâ gratiâ, præscientiâ, & prædestinatione, si eis proposita fuisset.

Jonas Episcopus Aurelianensis.

Igitur, quia non solum Beato Augustino, sed etiam aliis eximiis Doctoribus te superciliosè prætulisti, meritò solitaria destructionis tuæ gloriatio in immensum sese extendens, in irritum deducitur. Væ nanque eidem gloriationi tuæ, juxta illud Ecclesiasticis, imminet, quia non habens folum ex confortio aliorum, frigore solitario torpet, & cum ceciderit non habebit sublevantem. *Libro 1. de Cultu Imag. Tomo 9. part. 1. Biblioth. Patrum Edit. Colon. 1618.*

I I I.

Censores.

Quare dubitandum non est, si ea de re vel Augustinus, vel Divus Thomas consulerentur, responsuros fuisse nihilominus, prædestinationem, & reprobationem non sine præviâ illâ scientiâ, habitâque consideratione usûs liberi arbitrii futuri &c.

Sanctus Cœlestinus Papa.

Legimus, *suprà Magistrum non esse discipulum*, hoc est, non sibi debere quenquam ad injuriam Doctorum vindicare doctrinam. Nam & hos ipsos à Deo nostro positos novimus ad docendum, cum sit, dicente Apostolo, eis tertius locus intrâ Ecclesiam deputandus. *In Epistolâ ad Episcopos Galliæ contra Sancti Augustini calumniatores scriptâ cap. 1.*

I V.

Censores.

Quæ si data, explanataque semper fuissent, fortè neque Pelagiana hæresis fuisset exorta.

Sanctus Augustinus.

Quæ tu si non didicisses, Pelagiani dogmatis machina sine Architecto necessario remansisset. Lib. 6. *contra Jul. cap. 11.*

Sanctus Hieronymus.

Scriptit dudum vir Sanctus, & eloquens Episcopus Augustinus ad Marcellinum, qui postea sub invidiâ tyrannidis Heraclianæ ab hæreticis innocens cæsus est, duos libros de infantibus baptizandis contra hæresim vestram &c. Alios quoque specialiter tuo nomini cudere dicitur, qui necdum in nostras veneramus; undè superfedendum huic labori censeo, ne dicatur mihi illud Horatii: *In sylvam ne ligna feras;* aut

aut enim eadem diceremus ex superfluo, aut si nova voluerimus dicere, à clarissimo ingenio occupata sunt meliora. *In fine lib. 3. Dialog. contra Pelagianos.*

V.

Censores.

Neque ex Augustini opinione tot fideles fuissent turbati, ad Pelagianosque defecissent, facileque reliquia illa Pelagianorum in Gallia, quarum in Epistolis Profperi, & Hilarii fit mentio, fuissent extincta, concertationes denique inter Catholicos facile fuissent compositæ.

Sanctus Augustinus.

O doctrinam, cui omnis ætas aures surrigat, quæ homines annosos, quæ denique Presbyteros mereatur habere discipulos! Legat, legat in concione quod scripsit, notos, atque ignotos, doctos, atque indoctos recitaturus invitet; Seniores cum junioribus convenite, quod nesciebatis, discite, quod nunquam audieratis, audite. Lib. 2. de Orig. animæ cap. 5.

Sanctus Prosper.

Ecce, salvâ Catholicæ pace victoriæ, salvâ indissolubilium reverentiâ decretorum parati sumus Patronos doctrinæ emendatoris audire, & circumcisas ab omni errore lineas subtilissimæ discretionis agnoscere. Constituitur in medio, quod de novis emerfit ingeniis. *Initio Lib. contra Collatorem Sancti Augustini reprehensorem.*

V I.

Censores.

Qui novarum solutionum inventionem putant injuriosam esse Augustino, idem mihi facere videntur, quod illi, qui sine Scipionum, & Cesarum injuriâ dici posse negarent, esse jam aliam instruendæ aciei rationem, quam fuit tempore fundarum, & balistarum.

Sanctus Augustinus.

Melius exponant ista meliores, non isti quorum novam sententiam reprobendam, sed alii, qui veraciter possunt. Epist. 89. ad Hilarium contra Pelagianos.

Sanctus Fulgentius.

Proinde memoratus Dei Pontifex Augustinus turrim fortitudinis ipsam gratiam tenens, & exinde cuncta hostilium machinamenta telorum cœlestis juvenis virtute confringens, non solum ipse de hoste victoriam referens triumphavit, quin etiam posteris certandi, & vincendi ordinem, si quando victa pravitas recidivo ausu infandum caput erigere niteretur, ostendit. *Lib. 2. de Verit. præd. & grat. cap. 18.*

V I I.

Censores.

Absit, ut ego Augustino præponendum aliquem putem eorum, qui successerunt, sed ne æquandum quidem. At multum interest, utrum dicas, collata in eum esse scientiæ dona longè plura, quam cæteris, an omnia. Item utrum successeris omnibus citrà comparationem pauciora servata esse, an nulla, ut crimen sit, quod alii radium quendam videre se putant ex Augustini Sole non emissum. Et alibi: Quæ plerique non videntur satis advertisse, dum Molina audaciam exaggerant indicantis, aliquid lucis defuisse Augustino in conciliandâ cum creatâ libertate divinorum decretorum, & auxiliorum efficaciâ.

Sanctus Augustinus.

Non improbo humilitatem tuam, imò verò etiam laudo, quod honorasti Doctorem tuum, nec hominem, sed ipsam, quæ tibi per illum loqui dignata est, veritatem, si tamen potueris demonstrare, quid per illum veritatis acceperis. Vellem itaque rescriptis tuis, quid te docuerit, me doceres; Absit enim ut erubescam à Presbytero discere. Lib. 2. de Orig. animæ cap. 1.

Sanctus Thomas Villanovanus.

Si Sapiëntia lux est, quis in Ecclesiâ Dei ita lucet, ut Augustinus? A Sole omnia astra lucent, ab Augustino omnes, qui post ipsum fuerunt, Doctores Sapiëntiæ lumen accipiunt. *Serm. 1. de Sancto Augustino. Et Beatus Jordanus de Saxoniâ Serm. 13.* Undè etiam de Augustino potest exponi illud Job. 14. *Qui claudit stellas, quasi sub signaculo,* quia in ipso in scrinio sui pectoris, quasi tota sapiëntia fuit reclusa, quæ, quasi aperto sigillo, eructatione suæ doctrinæ ore, & manu fuit mundo pandita, & reserata. Undè ipse dicitur, claudere stellas, id est, omnium aliorum Doctorum doctrinas in suo pectore, quasi sub signaculo ad modum, quo liber, vel litera clauditur sigillo.

V I I I.

Censores.

Quæ Augustini doctrina plurimos ex fidelibus præsertim ex iis, qui in Gallia morabantur non solum indoctos, sed etiam doctissimos viros, atque in Episcopali dignitate constitutos, mirum in modum turbavit, ne dicam illius occasione salutem eorum fuisse periclitatam. Ne enim ejusmodi doctrinæ adhererent, hæresi potius Pelagiæ ex parte assentiendum putabant.

Sanctus Augustinus.

Itaque dilectissimi, ne vos conturbet hujus questionis obscuritas; moneo vos primum, ut de iis, quæ intelligitis, agatis Deo gratias, quicquid est autem, quò pervenire nondum potest vestra mentis intentio, pacem inter vos, & charitatem servantes à Domino, ut intelligatis, orate. Et donec vos ipse perducatur ad ea, quæ nondum intelligitis, ibi ambulate, quò pervenire potuistis. Lib. de Grat. & Lib. arb. cap. 1. Vide cap. 16. de Dono persever.

Ecclesia Lugdunensis.

Augustinus nec tantâ perturbatione, & permotione fidelium ab intentione veracissimæ, & fidelissimæ doctrinæ suæ frangi potuit, aut revocari; sed magis eos & scriptis suis in quantum potuit admonuit, & instruxit, & orationibus apud Deum profusis fideliter adjuvit, ut intelligerent, & agnoscerent, quam necessariò, & quam salubriter propter commendationem divinæ gratiæ ejusdem prædestinationis veritas omninò & credenda, & prædicanda esset. *Lib. de tribus Epist. cap. 35. Tomo 9. Bibl. Patrum part. 1. pag. 1009.*

Censores.

Interim verò dum sub ea quasi caligine Divus Augustinus ad hoc non attendit, arbitratus primo aspectu, cum suâ de prædestinatione opinione esse conjunctum &c.

Sanctus Paulinus.

O lucerna dignè suprâ candelabrum Ecclesiæ posita, quæ latè Catholicis urbibus de septiformi lino partum oleo lætitiæ lumen effundens, densas licet hæreticorum caligines discutis, & lucem veritatis à confusione tenebrarum splendore clarifici sermonis enubilas! *Epist. 31. ad Augustinum in ejusdem commendationem.*

X.

Censores.

Præterea hæc sententia, nempe Augustini de prædestinatione, occasionem præbet hominibus despondendi animo, ne dicam, desperandi, segniùs operandi, obtinendi excusationes, atque eâ de causâ minus hominum animos ergâ Creatorem diligendum, ac colendum excitare videatur. Certè non video, quanam ratione patentissima libertas arbitrii nostri, quam experimur, quæque tam apertè in Scripturis Sacris traditur, cum divinâ prædestinatione ita explicatâ coherere valeat.

Sanctus Prosper.

Hoc propositum vocationis Dei, quo vel ante mundi initium, vel in ipsâ conditione generis humani eligendorum, & rejiciendorum dicitur facta discretio &c. & lapsis curam resurgendi adimere, & sanctis occasionem teporis afferre. Item: Removeri itaque omnem industriam, tollique virtutes, si Dei constitutio humanas præveniat voluntates, & sub hoc prædestinationis nomine fatalem quandam induci necessitatem. Ita Semipelagianos sentire scribit ad Augustinum.

X I.

Censores.

Unum tamen è difficillimis ab Augustino, & ab aliis fuit semper judicatum, veram invenire rationem, & modum, qui difficultates omnes pelleret, & humanum intellectum pacatum omninò redderet super coherentiam libertatis arbitrii cum divinâ gratiâ, præscienciâ, & prædestinatione. Ac quamvis hi hæretici, qui vel divinæ gratiæ, vel libertati arbitrii præjudicium asserere moliti sunt, ex Scripturis Sanctis, principii que fidei efficaciter sint expugnati, haud tamen scio, an explicatâ penitus, & abundè redditâ ratione integrâ conciliandi libertatem arbitrii cum illis tribus, & hæreticis aditus, quo facilis ad pacem, unitatemque Ecclesiæ redirent, sit patefactus, & concertationes, quæ antè mille annos inter viros Catholicos oborta sunt, quantum par est, sint compositæ.

Sanctus Innocentius Papa.

Sanctæ fraternitatis vestræ literas plenas fidei, totoque Catholicæ religionis vigore firmatas à vobis missas, & Conciliis vestris per fratrem, & Coepiscopum nostrum Julium pergrato suscepimus animo, quia earum tenor, omnisque contentio in consideratione quotidianæ gratiæ Dei, & in eorum correctione, qui contrâ sentiunt, integrâ ratione consilii, ut & illis omnem tollere possit errorem, & idoneo dato quovis nostræ legis exemplo, quem sequi debeant, dignum possint præbere Doctorem. *Id Epistolâ ad Sanctum Augustinum, quæ est 96. inter Augustinianas.*

X I I.

Censores.

Expositiones aliæ Augustini ad locum Pauli (nempe Deus vult omnes homines salvos fieri. *Timoth. 2.*) præter Damasceni, & communem Patrum expositionem, omnes vel primo aspectu peregrinæ, & extorta apparent.

X I I I.

Censores.

Frustrâ noluit Augustinus concedere hanc voluntatem Dei circa omnium salutem, & locum illum Pauli nullo ex tribus modis rectè exposuit.

X I V.

Censores.

Tres, quatuorve ex Augustino commemorati sunt à nobis modi exponendi verba illa (Deus vult omnes homines salvos fieri) cum illius opinionem exponeremus, qui mihi quidem ad eludendum magis, quam rectè, & solidi videri solent.

Sanctus Augustinus.

Adhuc quippè in questione caligine de Prædestinatione Sanctorum. Loquens de Semipelagianis Libro de Prædest. Sanctorum cap. 1.

Sanctus Paulinus.

Ego autem nolo exaggerare meis verbis, sed illis cogitandum potius relinquo, ut videant, quales sit, quod sibi persuaserunt, prædicatione prædestinationis audientibus plus desperationis, quam exhortationis asferri, hoc est enim dicere, tunc de suâ salute hominem desperare, quando spem suam non in se ipso, sed in Deo didicerit ponere, cum Propheta clamet: Maledictus omnis, qui spem ponit in homine. *Lib. de Dono persever. 15. cap. 17.*

X.

Sanctus Augustinus.

Sed primum secundum auctoritatem Scripturarum Sanctarum, utrum se ita fides habeat, demonstrandum est. Deinde si voluerit, & adjuverit Deus, istis garulicis ratiocinatoribus elatioribus, quam capacionibus, atque ideò morbo periculoso laborantibus, sic fortasse serviemus, ut inveniant aliquid, undè dubitare non possint. *Lib. 1. de Trinit. cap. 2.*

Sanctus Prosper.

Quoniam vos aliquando contrâ evidentissimam auctoritatem ratio humana delectat, proferre ipsam regulam rationis vestra. *Serm. 14. de Verb. Apoft.*

X I.

Sanctus Augustinus.

Manifestum est eos, qui huic resistunt tam perspicue veritati, non intelligere omninò, quâ loquutione sit dictum, quod omnes homines vult Deus salvos fieri, cum tam multi salvi non fiant, non quia ipsi, sed quia Deus non vult, quod senè ullâ caligine manifestatur in parvulis; sed sicut illud, quod dictum est: Omnes in Christo vivificabuntur, cum tam multi aeternâ morte puniantur, ideò dictum est, quia omnes quicumque vitam aeternam percipiunt, non percipiunt nisi in Christo; ita quod dictum est: Omnes homines vult Deus salvos fieri, ideò dictum est, quia omnes, qui salvi fiunt, nisi ipso volente non fiunt, & si quo alio modo illa verba Apostolica intelligi possunt, ut tamen huic aperissima veritati, in quâ videmus tam multos volentibus hominibus, sed Deo nolente salvos non fieri, contraria esse non possint. *Epist. 107. ad Vitalem. Item cap. 103. Enchir. & cap. 14. de Corrept. & Grat. Ecclesiæ*

Ecclesia Lugdunensis.

Sensus illorum verborum Apostoli, quibus ait (*qui vult omnes homines salvos fieri*) etiam nos superiis commemoravimus, & fideliter posse accipi diximus, si tamen & ille sensus Beati Augustini, quem ille juxta alterius divinæ Scripturæ auctoritatem diligenter inquirat, & multis, ac veracibus modis exponit, pariter recipiatur. Nec propter istum ille damnatur, sed potius utrique sensui propter veracem, & piam Patrum auctoritatem fideliter obediatur. *In lib. de tribus Epist. cap. 26. Idem habet cap. 24. Sanctus Bonaventura ait: Expositiones Augustini Doctoris egregii super illud 1. ad Timoth. 2. Deus vult, omnes homines salvos fieri, bonæ sunt 1. sent. dist. 46. q. 1. art. 1.*

X V.

Censores.

Unde cessat objectio, quam sæpius Augustinus repetit, quæque in causa fuit, ut testimonium Pauli non de omnibus universis hominibus exponeret, sed ad tres illas expositiones confugeret. Sæpe enim objicit, pueros in uteris matris interdum perire ante baptismum, neque tamen per pueros, neque per parentes, neque per ministros stare, qui perciperent eis subvenire, & remedium baptismi ad salutem adhibere, nec tamen possunt.

Sanctus Augustinus.

Quid de illis dicis, qui in utero moriuntur? O angustia! Serm. 7. de Verb. Apost. Idem Epist. 105. ad Sixtum. Et cur providentia Dei, cui nostri capilli numerati sunt, sine cujus voluntate non cadit passer in terram, quæ nec fato premitur, nec fornicis casibus impeditur, nec ullâ iniquitate corrumpitur, ut renascantur ad hereditatem cælestem, non consulit omnibus parvulis filiorum suorum, & nonnullis consulit etiam parvulis impiorum?

Sanctus Fulgentius.

Ubi enim duorum parvulorum nec in actibus aliqua sunt merita, nec in origine dissimilis causa, manifestum quidem nobis est, quod ambo fuerint originalis peccati vinculis obligati, occultum verò cur non ambo fuerint absolvi. Sciamus igitur imperferutabile nobis esse, cur, uno derelicto, alterum Deus ab illâ perditionis massâ gratis eripiat &c. Dicit aliquis, cur non ambobus largitus est Dominus gratuitam misericordiam, cum unus ambos reatus obstrinxerit? Cui salvâ imperferutabili altitudine judicatorum Dei, respondemus, idèd non utrumque liberatum, vel utrumque damnatum, quia Dominus, qui malum nec velle potest aliquandò, nec facere, ab uno justâ severitate debitum præcepit exigere, alteri verò iussit gratuitâ bonitate dimitti. *Lib. 1. de Verit. predest. & gratia cap. 13. Idem docet Sanctus Prosper contra Ingratos cap. 31.*

X V I.

Censores.

Appellare cognitiones illas rerum in Verbo, & in proprio genere diem, multiplicareque eâ ratione diem comparatione diversorum objectorum, est uti vocabulis ad libitum, & præter omnium sensum, & opinionem; nec ullam verisimilitudinem habet, Moysen cum populo rudi in eâ significatione fuisse loquutum, quam vix ullus potuit excogitare, excogitatamque sibi persuadere. Quare exponere in eo sensu Scripturas, est sanè earum auctoritatem enervare, & (si in impugnandâ sanctissimi, Eminentissimique Doctoris de Ecclesiâ, & Sacrà Theologiâ quàm meritissimi sententiâ, fas est ita loqui) ludibrio fortè eam coràm infidelibus exponere. Meritò ergo sententiâ Augustini ab aliis Patribus, & Doctoribus communiter reprobatur.

Sanctus Augustinus.

Quisquis ergo non eam, quam pro nostro modulo vel indagare, vel putare potuimus, sed aliam requirit in illorum dierum enumeratione sententiam, quæ non in prophetiâ figuratè, sed in hac creaturarum conditione propriè, meliusque possit intelligi, querat, & divinitus adjutus inveniat. Fieri enim potest, ut etiam ego aliam his divinæ Scripturæ verbis congruentiorem fortassis inveniam. Neque enim ita hanc confirmo, ut aliam, quæ præponenda sit, inveniri non posse contendam. *Lib. 4. de Gen. ad lit. cap. 28. Cum his autem, qui cuncta illa, quæ vera sunt, falsa esse non dicunt, honorantes, & in culmine sequenda auctoritatis nobiscum constituentes illam per Sanctum Moysen editam Sanctam Scripturam tuam, & tamen nobis aliquid contradicunt, ita loquor: Tu esto Deus noster arbiter inter confessiones meas, & contradictiones eorum. Lib. 12. Conf. cap. 16.*

Sanctus Thomas.

Harum igitur expositionum prima, scilicet Augustini, est subtilior, magis ab irrisione infidelium Scripturas defendens. Secunda verò, scilicet aliorum Sanctorum, est planior, & magis verbis literæ quantum ad superficiem consona, quia tamen neutra earum à veritate fidei discordat, & utrumque sensum circumstantia literæ patitur, idèd ne neutri harum expositionum præjudicetur, utramque opinionem sustinentes, utriusque rationibus respondendum est. *In Quest. disp. q. 4. de Mat. informis Creat. art. 2.*

X V I I.

Censores.

Temerè affirmabimus, auxilium sufficiens aliquibus denegari, atque ab Augustino, aliisque idem sententibus petere possumus, imò eam hujus voluntatis Dei certiores facti fuerint?

Sanctus Augustinus.

Quid responsurus sum? Auditurus es Augustinum, qui non audisti Apostolum dicentem: O homo, tu quis es, qui respondeas Deo? *Rom. 9. 20.* Duo parvuli nati sunt, si debitum quæras, ambo tenent massam perditionis &c. Sed habet sigulus luti potestatem ex eadem massâ facere aliud vas in honorem, aliud in contumeliâ. Disputare vis mecum? Imò mirare mecum, & exclamare mecum: O altitudo divitiarum. Serm. 11. de Verb. Apost. *Rom. 11. 33.*

Sanctus Prosper.

Eo ipso tempore, quo ad omnes gentes prædicatio Evangelii mittebatur, quædam loca Apostolis adire prohibebatur ab eo, qui vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Multis utique in illâ retardatis, atque averis Evangelii morâ sine agnitione veritatis, & sine regenerationis consecratione morituris. Dicat ergo Scriptura, quod gestum est: *Transientes autem, inquit,*

K 3

Phry.

Phrygiam, & Galatiæ regionem vetiti sunt à sancto Spiritu loqui verbum in Asia. Cum venissent autem in Mysiam, tentabant ire in Bybiniam, & non permisit illos Spiritus Jesu &c. In Epist. ad Rufinum. Idem docet in cap. 11. contra Ingratos.

— Dic undè probes, quòd gratia Christi
Nullum omninò hominem de cunctis, qui generantur,
Prætereat, cui non regnum, vitamque beatam
Impertire velit? nec enim vel tempore nostro
Omnibus in terris jam certum est insinuatam
Christi Evangelium, ne dicam exordia doni
Non potuisse simul toto decurrere Mundo.

Lege Epistolam
Synodicam Pa-
trum Africano-
rum cap. 9.

X V I I I.

Censores.

Fateor sanè, suspecta mihi esse testimonia Prosperi,
& Fulgentii, quòd diligentissimi, & exactissimi Au-
gustini discipuli sunt.

Sanctus Augustinus.

Nunc in familiarissimis meis similiter non sentien-
tibus me jam vulneratis, torquetisque sentientem.
Lib. de Duabus Animabus cap. 14.

Sanctus Prudentius.

Hujus rei testis est Sanctus Antistes Fulgentius, qui super hoc &c. certè si nulla nobis alia aut auctori-
tatis, aut ratio suppeditaret, solus ille nobis in hujus sermonis intelligentiâ sufficere poterat, cujus doc-
trina, atque scientia tanto in Catholicâ Ecclesiâ honore, & amore convaluit, ut de illius scriptis nullus
unquam dubitaverit, nullus derogaverit &c. Testis est etiam Sanctus Prosper vir in omni literarum
eruditione doctissimus, ac facundissimus, qui Gallorum, aliorumque sequacium impudentiis, & libris
fideliter editis, & Romani Pontificis edicto suâ instantiâ impetrato propugnator fortissimus, ac fidelissi-
mus obiit. Proinde impudentior cæteris tui similibus comprobatis, qui cum eorum venerabilia
scripta legeris, quippiam secus ausus es multitare. Lib. de Prædest. cap. 11.

X I X.

Censores.

Verùm opinio Augustini hoc modo intellecta, Theolo-
gis Scholasticis jam non probatur, & merito, ex eâ
enim cogimur incidere in sententiam Pelagii.

Idem alibi.

Contra Augustinum parùm modeste loquitur Cathari-
nus, & in illius sententiam suo modo intellectam pro-
caciter fertur. Item: In hoc turpissime certe Cathari-
nus lapsus est, quòd non intelligens mentem Augusti-
ni, ipsum impudenter impugnat, & reprobat.

Sanctus Augustinus.

Quomodò sperem, te auditurum esse, quòd dico, qui tam in proximo non audis ipse, quòd dicis,
dum tibi continuò contradicis? Lib. 2. contra Cresconium cap. 12. tom. 7.

X X.

Censores.

Mibi in hac parte non probatur doctrina Beati Augus-
tini &c. sed existimo aliter philosophandum de donis,
quæ in Adamo perdidimus.

Sanctus Augustinus.

Si autem hoc adiutorium vel Angelo, vel homini
quàm primum facti sunt, defuisset, quoniam non talis
natura facta erat, ut sine divino adiutorio posset manere,
si veller, non utique suâ culpâ cecidissent: adju-
torium quippè defuisset, sine quo manere non possent.
Nunc autem quibus deest tale adiutorium, jam pena
peccati est. Lib. de Corrept. & Grat. cap. 11.

Sanctus Innocentius Papa.

Liberum enim arbitrium ille, nempe homo primus, perpeffus dum suis inconsultiis utitur bonis, ca-
dens in prævaricationis profunda demersus est, & nihil quemadmodum exindè exurgere posset, inven-
nit, suâque in æternum libertate deceptus, hujus ruinâ jacuisset oppressus, nisi eum post Christi pro suâ
gratiâ relevasset adventus &c. In Epist. ad Patres Concilii Carthaginensis.

X X I.

Censores.

Augustinus argumentis victus novam prædestinationis
formam invexit post lapsum hominis non fluxam quoad
eventum, & inconstantem, quippè ex libero arbitrio,
sed ex gratiâ certam potius, & ratam.

Sanctus Augustinus.

Didicimus enim, singulas quasque hæreses intulisse
Ecclesiæ proprias quæstiones, contra quas diligentius de-
fenderetur Scriptura divina, quàm si nulla talis necessi-
tas cogeret. Quid autem cogit loca Scripturarum, qui-
bus prædestinatio commendata est, copiosius, & enu-
cleatius isto nostro labore defendi, nisi quòd Pelagiani
dicunt, Gratiâ Dei secundum merita nostra dari?
Lib. de Dono persever. cap. 20.

X X I I.

Censores.

Augustinus primus, quòd sciam, inter antiquos in
veteri spatio novam semitam invenit, nova impressit
vestigia.

Sanctus Augustinus.

Ac per hoc prædestinationis hujus fidem, quæ contra
novos hæreticos novâ sollicitudine nunc defenditur, nun-
quàm Ecclesia Christi non habuit. Ibid. in fine cap. 23.

Sanctus Fulgentius.

Nos itaque charissime hæc interim pauca de libris Sancti Augustini, & de responsionibus Prosperi ad
hoc malivimus huic libello inferere, ut cuncti noverint, quid debeant de prædestinatione Sanctorum,
impiorumque sentire, simulque ut appareat, ejusdem Beati Augustini dictis tenorem sententiæ nostræ
convenire. Lib. 1. ad Menin. um cap. 30.

XXIII.

Censores.

Nempe asserendum est, quamvis Beati Augustini, Beati Fulgentii, & sequacium sententia de obdurate Pharaonis videatur dura, minusque conformis diuina benignitati, & idcirco nobis non placeat, tamen non esse asperiore censurâ percellendam.

Ecclesia Lugdunensis.

Beatus quoque Antistes, & gloriosus Confessor Fulgentius de hac iudicii in utramque partem præscientiâ, & prædestinatione egregium librum scripsit, qui sicut & cætera ejus admiranda, & veneranda scripta semper ab Ecclesiâ fideliter receptus, & inter scriptores Ecclesiasticos laudabiliter annumeratus est, & nunc nescimus, quâ ratione, imò infidelitate, & contentione simul cum Beato Augustino abjicitur, & ab iis, qui Catholici videri volunt tales, ac tanti viri Dei iniquissimè injuriati, & spreti velut quisquiliæ, & purgamenta vilissima conculcantur, & est nimis mirabile, imò horribile, quomodo ut suis ad inventionibus, & ineptiis credatur, exigant, cum ipsi beatissimos Patres, & illustrissimos Doctores Ecclesiæ abjecerint. *Lib. de tribus Epist. cap. 8.*

X X I V.

Censores.

Non omnes Augustini sententiam de prædestinatione probant, horrida multis videtur, & aspera.

Sanctus Amolo Archiepiscopus Lugdunensis.

Sed jam audiamus Beatum Augustinum, quomodo & ipse post Apostolum præcipuus prædestinationis, & gratiæ prædicator hortetur fideles ad studia pietatis, & instantiam orationis, ut mereantur accipere præmium vocationis. *In fragmento Epist. ad Hincmarum.*

X X V.

Censores.

De auctoritate cum agitur, Augustinum sic amemus, ut eos non audiamus, qui illum supra quam par est, extollere student.

Hilarius Arelatensis.

Quicquid pro eâ gratiâ, quam in te putilli cum magnis defendimus, volueris, aut valueris, gratissimè accipiemus tanquam à nobis charissimâ, & reverendissimâ auctoritate decretum. *In Epist. ad August. Molestè ferunt, quòd de his, quæ adversum excellentissimæ auctoritatis virum inter multas collationes asseruere, resistimus. Prosper in Epistola ad Rufinum.*

X X V I.

Censores.

Quid enim vehementius urgebant, qui Fausti libris infestierant, quam quod Petrus Diaconus, ceterique cum eo in Epistolâ suâ criminantur, contra prædestinationis illos sententiam scriptos esse? Quid hoc autem ad Augustinum? Nam contra prædestinationis sententiam scriptos à se Faustus non abnuabat, sed contra illam duntaxat, quæ vel fatum asserat, vel liberum arbitrium neget, quorum utrumque ab Augustini sensu non abhorreere non inficias ierint ipsi.

Sanctus Augustinus.

Hæc est prædestinatio manifesta, & certa Sanctorum, quam postea diligentius, & operiosius, cum jam contra Pelagianos disputarem, defendere necessitas compulit &c. *Lib. de Dono persev. cap. 20.*

Faustus Rhegiensis.

Si ergo unus ad vitam, alter ad perditionem, ut asserunt, deputatus est, sicut quidam Sanctorum dixit, non iudicandi nascimur, sed iudicati. *Lib. 1. de Grat. & Lib. arb. cap. 4.*

Vasquez.

Intelligit certè Augustinum. 1. p. d. 89. n. 6.

Beatus Lupus Abbas Ferrariensis.

Reverendissimus Papa Gelasius cum septuaginta Episcopis viris eruditissimis statuens, qui Scriptores essent, vel non essent recipiendi, post approbationem Augustini, & amplissimas laudes Hieronymi, memoratum Faustum ab auctoritate his verbis removit: *Opuscula Fausti Regensis Galli apocrypha.* Nos igitur incorruptum Sanctarum Scripturarum sequentes intellectum, & Apostolicæ Sedis gravitatem suspicientes quid aliud dicamus? nisi taceat Faustus, & similiter sentientes, loquantur cum suis consortibus Hieronymus, & Augustinus, scilicet illius proverbii recordantes: Conticescant ranæ, dum cœlum tonat. *In Collect. de tribus questionibus quæst. 3.*

X X V I I.

Censores.

Jam pridem disputari in utramque partem cœpit in scholis quæstio de prædestinatione, neque pro aliquo præiudicio valere ad hanc controversiam credita est auctoritas Augustini.

Sanctus Augustinus.

Ipsa est igitur prædestinatio Sanctorum, quæ in Sancto Sanctorum maximè claruit, quam negare quis potest rectè intelligentium eloquia veritatis? *Lib. de Præd. Sancto: cap. 15.*

X X V I I I.

Censores.

Sententiam de gratiâ electione ad gloriam amplexus Augustinus suffragatores habuit complures posteros, neque tamen aut illius auctoritas, aut illorum consensus à contrariâ

Sanctus Augustinus.

Hoc scio, neminem contra istam prædestinationem, quam secundum Scripturas sanctas defendimus, nisi errando disputare potuisse. *Lib. de Dono perf. cap. 19.*

Nullum

à contrariâ sequendâ, tuendâque retardavit insignes aliquos pietate, & doctrinâ Theologos, quorum tantum valuit exemplum, ut hoc tempore communiter, & promiscuè adhibeatur in Scholis, & ut initia habent, paulatim obducta alia, verum potitura videatur.

Nullum est, inquam, illustrius prædestinationis exemplum, quàm ipse mediator. Quisquis fidelis vulgè eam bene intelligere, attendat ipsum, atque in illo inveniat, & se ipsum. Ibidem cap. 24.

Sanctus Prudentius Episcopus.

Cùm aliqui Gallorum; sicut quidam de eis ait, quod eorum semper sint repentina consilia, nequaquam prædestinationem perditorum reprehenderent, sed Sanctorum prædestinationem novo colludio derogare maluerint, quorum insanæ præsumptioni memorabilis idem Augustinus Doctor eximius, petentibus Prospero, & Hilario, orthodoxè respondens, duos libros, alterum de Prædestinatione Sanctorum, alterum de Dono perseverantiæ plenissimè, fidelissimèque confecit, in quibus perpauca de prædestinatis ad interitum, quàm plura verò de prædestinatis ad gloriam verissimè disseruit. In Epist. ad Hincmarum, & Pardulum.

XXIX.

Censores.

Postremò ne longum faciam, illud suscepisse Tridentinum Concilium videtur, ut eum novorum hæreticorum, qui Augustini doctrinâ ad erroris sui patrocinium abutebantur, insanæ occurrere vellet, nonnullis necessariò additis illam faceret Catholicam.

Sanctus Augustinus. Multa diximus, & fortasse jam dudum potuimus persuadere, quæ volumus, & adhuc tam bonis ingeniis sic loquimur, quasi obtusis, quibus & quod nimum est, non est satis. Lib. de Prædest. Sanctorum, cap. 20. in fine.

sanctus Augustinus. Ludgunensi.

Mirificè prius laudato Sancto Augustino ait: Sanctorum, atque Orthodoxorum Patrum de libero arbitrio plenissimis, & clarissimis definitionibus nec addendum aliquid fuerat, nec subtrahendum, quia & quod fidei Catholicæ necessarium est plenissimè continent, & si quid inde subtrahatur, veritatis integritas violatur. Lib. de tenendâ verit. Sacra Scriptura cap. 4. Tomo 9. Biblioth. Patr.

XXX.

Censores.

Non enim pauca, neque contemnenda sunt Augustini dogmata, quæ vel Ecclesiæ universæ, vel Theologorum aut omnium, aut multorum, nec infimi subfellii reprobantur.

Sanctus Augustinus.

Nec trepidus ero ad proferendam sententiam meam, in quâ magis amabo inspicere & rellis, quàm timebo mordeam à pervertis. Gratanter enim suscipit oculum columbinum pulcherrima, & modestissima charitas, dentem autem caninum vel evitat cautissima humilitas, vel retundit solidissima veritas. Magisque optabo, à quolibet reprehendi, quàm sive ab errante, sive ab adulate laudari. Nullus enim reprehensor formidandus est amatori veritatis. Etenim aut inimicus reprehensus est, aut amicus: Si ergo inimicus insultat, ferendus est; Amicus autem, si errat, docendus: si docet, audiendus &c. Lib. 2. de Trinit. in proœmio.

XXXI.

Censores.

Augustini, & aliorum Patrum, quos cum eo nominavit, approbavitque sancta Synodus, non pauca, neque levia errata circumferantur, quæ profecto, neque Catholica sunt, neque haberi Synodus ulla œcumenica voluit.

Sanctus Prudentius Episcopus.

Si enim Sancti Augustini doctrinam adversam fidei Orthodoxæ in quoquam conspiceret, nequaquam eam Romanæ Ecclesiæ Antistes venerabilis Innocentius cum totius Orbis Episcopis suscepisset, neque predictum memorabilem suarum Epistolarum communiter, privatimque officii affecisset, neque successor ejus Zosimus eodem tramite ecurrisset, neque Bonifacius ejusdem Apostolicæ Sedis Præsul Epistolas Pelagianorum sibi delatas ei ad respondendum misisset, aut responsum ejus quatuor libris editam probabiliter, atque honorabiliter suscepisset. Cœlestinus quoque memoratæ Urbis Episcopus quid contra Gallorum insaniam super eo, ejusque doctrinâ senserit ex auctoritatè Apostolicâ decretorum suorum scita declarant, quæ ita se habent &c. Ubi recitat elogium Sancto Augustino delatum. In Epistola ad Hincmarum, & Pardulum.

XXXII.

Censores.

Quoniam Concilia, quæ Pontificum Romanorum edicta Augustini de prædestinatione, ac reprobatione sententiam, quatenus æternam salutem respiciunt, pari cum his, quæ de gratiâ docuit, gradu auctoritatis adsciscunt, ut in fidei dogmata transferantur?

Sanctus Augustinus.

Ac per hoc prædestinationis hujus fidem, quæ contra novos hæreticos novâ sollicitudine nunc defenditur, nunquam Ecclesiæ Christi non habuit. Lib. de Dono persever. cap. 23.

Sanctus Prosper.

Agnoscant calumniatores, superfluo sese objicere, quod his libris, nempe postremis Sancti Augustini ad Prosperum, & Hilarium, ubi fuscè agit de Prædestinatione, non speciale, neque discretum testimonium sit perhibitum; quorum in cunctis voluminibus norma laudatur. Apostolica enim Sedes, quod à præcognitis sibi non discrepat, cum præcognitis probat, & quod judicio jungit, laude non separat. Contrâ Coll. c. 42.

XXXIII.

Censores.

Quibus verbis additis rigidum illud, ac nimis severum Augustini sensum, ut quidem nonnullis visum esse noverant, scilicet Tridentini Patres, decretum Nullum esse opus bonum nisi ex gratiâ Christi, prudenti cautione moderati sunt.

Sanctus Augustinus.

Non sic est adiutorium Dei, non sic est adiutorium Christi, non sic est adiutorium Spiritus sancti. Item: Si defuerit, nihil boni agere poteris, agis quidem illo non adjuvante liberâ voluntate, sed male. Ad hoc idonea est voluntas tua quæ vocatur libera, & male agendo fit damnabilis ancilla. Serm. 13. de Verb. Apost. XXXIII.

Sancti Patres Africani in Sardinia exules.

Antè largitatem quippè gratiæ est in homine quidè liberum arbitrium, sed non bonum, quia non illuminatum. Proindè nisi gratia detur, bonum ipsum arbitrium non habetur. Sic nanque est liberum hominis arbitrium absque dono gratiæ, sicut est oculus sine luce, nam & oculus ad videndum factus est, sed nisi lumen acceperit, non videbit. *In Epistolâ Synodicâ cap. 5. Tomo 6. Biblioth. Patrum part. 1. Nemo habet de suo nisi mendacium, & peccatum. Synodus Arausiana can. 22. Quæ est sententia exscripta ex tract. 5. Sancti Patris in Joannem.*

XXXIV.

Censores.

Ridiculi Sancti Augustini adoratores ubique dicunt, illum esse fidelissimum antiquitatis testem; ut loquitur Calvinus, primum Ecclesiæ oraculum, Principem Patrum, & omnium Doctorem subtilissimum.

Sanctus Augustinus.

At ego ubicunque sis, ubicunque legere ista poteris; te antè istos in tuo corde constitui, quos non amicos meos, & inimicos tuos aliquâ in meam partem gratiâ propendentes, aliquo abs te merito tuæ offensionis aversos, & ob hoc tibi adversos in hac nostrâ disputatione constitui cognitores &c. Lib. 2. contra Jul. cap. 10.

Sanctus Hieronymus, atque alii Patres.

Hieronymus Epist. 25. inter Augustinianas ita Augustinum alloquitur. Maeste virtute in orbe celebraris; Catholici te conditorem antiquæ rursus fidei venerantur, atque suspiciunt. *Audax Episcopus Epist. 139. inquit: Thesaurum sapientiæ desideravi, sed minùs accepi, quàm volui, licèt minùs non debet dici, sed munus, quod Oraculum legis contulerit Augustinus, sacrator justitiæ, instaurator spiritalis gloriæ; dispensator salutis æternæ. Sixtus IV. in Bullario August. Augustinus inter intemeratæ Ecclesiæ Doctores præcipuus, & subtilissimus Evangelii, ac sacrarum literarum perscrutator.*

XXXV.

Censores.

At æqui admiratores docent, Sanctum Augustinum nunquam ad eò vagam, & indeterminatam in Ecclesiâ auctoritatem obtinuisse, ut Catholici sese omnibus ejus opinionibus cæcis oculis submittere teneantur, & illa absque temeritate, & errore impugnari non possint.

Sanctus Augustinus.

Vos autem & tam cauti, & tam turbulenti, & tam novi nemini dubium est, quin nihil dignum auctoritate præferatis. Lib. de Utilitate credendi cap. 14.

Sanctus Hieronymus.

Mihi autem decretum est te amare, te suspicere, colere, mirari; tuaque dicta quasi mea defendere. Certè & in dialogo, quem nuper edidi, tuæ beatitudinis, ut dignum fuerat, recordatus sum. *Epistolâ 30. ad Sanctum Augustinum inter Augustinianas. Nolo autem, Sanctitas tua sic me arbitretur hæc scribere, quasi de iis, quæ nunc edidisti, ego dubitem. Hilarius in Epistolâ ad Augustinum.*

XXXVI.

Censores.

Sanctum Augustinum veneramus, ut decet, sed non pecudum more, & sine ratione, cum ipso profitemur, quòd minùs illum amamus, quàm veritatem.

Sanctus Augustinus.

In hoc te planè laudo, quòd veritatem etsi nunquam percepisti, certè quam putasti, homini prætulisti, idè quidè temerè, quia existimasti scire te, quòd nescis, sed idè liberè, quia personam non veritus, elegisti aperire, quòd sentis. Lib. 4. de Orig. animæ cap. 1.

Sanctus Alipius Tagastensis.

Habemus Ducem Augustinum, qui nos in ipsa veritatis arcana, Deo jam monstrante, perducatur. *Lib. 3. Aug. contr. Academ. in fine. Rupertus Abbas lib. 7. de Oper. Spiritus Sancti cap. 19. Iste est Augustinus columna, & firmamentum veritatis. Prosper in Epistolâ ad Rufinum: Augustinum abundantissimè spiritus veritatis implevit.*

XXXVII.

Censores.

Contendimus, ipsius arma omni ex parte inexpugnabilia non esse, sint licèt illustria.

Sanctus Augustinus.

Nempè cum arma tua vana quidè, & obtusa jactanter ventilas. Lib. 5. contra Jul. cap. 9.

Sanctus Paulinus.

Ideoquè cum hoc Pentateucho tuo contra Manichæos me satis armaveris, si qua in alios quoque hostes Catholicæ fidei munimina comparasti, quia hostis noster, cui mille nocendi artes, tam variis expugnandus est telis, quàm oppugnat insidiis, quæso promere mihi de armamentario tuo, & conferre non abnuas arma justitiæ. *Epistolâ 31. apud Sanctum Augustinum. Utpotè inter multa Dei dona, quibus illum abundantissimè Spiritus veritatis implevit, habens etiam hanc scientiæ, & Sapientiæ ex Dei charitate virtutem, ut non solum istam adhuc in suis detractionibus palpitantem, sed etiam multas priùs hæreses invictò verbi gladio debellaret. Sanctus Prosper ad Rufinum. Joannes XXII. ait: Augustinus &c. Catholicæ fidei veritatem in lucem produxit, eduxit in publicum, firmis, ac invictis rationibus solidavit.*

XXXVIII.

Censores.

Neque eum in sententiarum suarum, & fundamentorum, quibus eas confirmat, delectu ad eò felicem esse. (ut demonstrabo, si mihi illud injunctum fuerit) quin mentibus nostris plenissimam ipsius doctrinæ non consentiendi, imò oppositam partem tuendi libertatem relinquat, quin & ipsemet de opinionum, quas docet, certitudine addubitet.

Sanctus Augustinus.

Hoc quidè dicitur, sed tu dicis, qui autem legit, & intelligit, si non Pelagianus est, hoc non dicit. Lib. 1. Oper. Imp. cap. 15. ut reselleret ista Juliani: Nihil itaque ibi de omnibus Augustini argumentis, & propositionibus inexplosum remansit.

Probet, si potest, & fatebor me didicisse ab illo. Lib. 1. de Orig. animæ cap. 14.

Sanctus

Sanctus Prosper.

De argumentis Sancti Augustini contra Pelagianos, ita canit in carmine contra Ingratos cap. 3.

Istius ergo inter cunctos, qui de grege Sancto
 Insanas pepulere feras, industria major,
 Maius opus, totum præstantius imbuat orbem.
 Quaque per ambages anceps iter egit operas,
 Huius ab occurso est præventus, mille viarum
 Insidiis aditum non reperientibus ullum.
 Cumque foris rabies avidorum exclusa luporum
 Frenderet, inque omnes mendacia verteret artes;
 Ne mentes ullarum ovium corrumpere posset,
 Ne dubia obliquis turbaret corda querelis,
 Istius ore viri fecit Deus, istius ore
 Flumina librorum mundum effluxere per omnem;
 Quæ mites, humilesque bibunt, campisque animorum
 Certant vitalis doctrinæ immittere rivos.

XXXIX.

Censores.

Si Augustinus hæc rectè dicit, deserere eum possum;
 ut omnibus Doctoribus me adjungam: Sin verò absque
 ratione hæc dicit, cum etiam deserere possum hoc ipso,
 quòd me id posse asseruit, quia sine ratione loquitur, &
 ita quovis modo sumatur Augustinus, ipsius mancipium
 fieri, & omnes ejus sententias adorare nequaquam cogor.

Sanctus Bernardus.

Ab his duabus columnis, Augustinum loquor, & Ambrosium, credite mihi, difficile avellor, cum
 iis me errare, aut sapere fateor. In Epistolâ 77. ad Hugonem.

XXXIX.

Censores.

Hoc sufficit ad confessionem hanc ab effrenatis Augusti-
 ni adoratoribus extorquendam, licitum esse absque
 erroris, & temeritatis notâ Augustini sententias non
 semper sequi.

Sanctus Augustinus.

Si enim turpe est sine ratione cuiquam credere, quid
 expectas, quid sagaxis, ut alicui sine ratione credam,
 quòd facilius tuâ ratione duci possim? An firmum ali-
 quid superædificabit ratio tua fundamentotemeritatis?
 Lib. 6. de Utilitate credendi ad Honorat. cap. 14.

Sanctus Idelphonfus.

Audiant Beatum Augustinum, cui contradicere fas non est. Serm. 2. de Beata Virgine.

XXXXI.

Censores.

Plerique mortalium pietate, ac doctrinis illustres,
 Episcopi, Cardinales, ipsiusque, scilicet Augustini,
 amici, servi, ac fautores, fratres, ac filii sæpè il-
 lum reliquerunt.

Sanctus Augustinus.

Neminem velim sic amplecti omnia mea, ut me
 sequatur, nisi in iis, in quibus me non errare perspe-
 xerit. Lib. de Dono persever. cap. 21.

Sanctus Vincentius Ferrerius.

Audeo dicere; Omnes Doctores, qui venerunt post Augustinum, sustentantur super ejus doctrinam
 sanctam, puram, immaculatam, auri purissimi, sine errore falsarum opinionum. In Serm. de Sancto Augusti.

XXXXII.

Censores.

Inauditum in Ecclesiâ est, quòd & ipse Augustinus
 detestatur, licet ejus impertinentes adoratores illum
 supra cæterorum Patrum capita ponant. Soli amantes
 sic ratiocinantur: Unus hoc Doctor asseruit, ergo cre-
 dendum est.

Sanctus Augustinus.

O si vos non esetis, qui contra testimonium verita-
 tis falsum testimonium vestrum & dicitis, & insuper
 scribitis! Lib. 2. Oper. Imp. contra Jul. cap. 79.
 Nunquid ideo vim veritatis effugere poteris, quia
 nobis calumniando importas socios falsitatis? Lib. 5.
 contra Jul. cap. 7.

Sanctus Vincentius Ferrerius.

Quilibet Doctor est contentus ad probandum dictum suum, si potest habere unam auctoritatem
 Augustini. Ibidem.

XXXXIII.

Censores.

Hæc Augustini obscuritas etiam in pertractandis
 prædestinationis & gratiæ mysteriis apparuit; siqui-
 dem in scholas Theologorum dissensiones inrexit, Doc-
 tores inter se divisit, turbis, & contentionibus par-
 tim in Africa, partim in Galliâ tam ipso vivente,
 quàm è vivis sublato exortis occasionem præbuit.

Sanctus Augustinus.

De quâ difficillima questione, hoc est de voluntate,
 & gratiâ, non opus habui etiam in hæc Epistolâ diutius
 disputare, quoniam & aliam jam eis dederam tanquam
 citius redituris. Et scripsi ad vos etiam librum, quem
 si adjuvante Domino, diligenter legeritis, & vivaciter
 intellexeritis, nullas existimo inter vos de hac re dissen-
 siones ulterius jam futuras. Epist. 47. ad Valentinum.

Sanctus Thomas Villanovanus.

O Sydus maximum; Augustine Pater, quantum Ecclesiam Dei tuâ sapientiâ irradians illustrasti?
 quantum tuâ præsentia errorum tenebras effugasti? nunc enim te auctore, te Magistro ita omnia sunt lu-
 cida,

cida, ut errare non possit, nisi qui ex industria velit hallucinari; Est enim, ut mihi videtur, in Ecclesiâ Dei Schola Theologica velut quædam area &c. *Conc. 1. de Sancto Augustino.*

X X X X I V.

Censores.

Quia eadem Augustini obscuritas pro clypeo fuit hæresi Prædestinatorum, qui ferocia, horridaque sua dogmata in hujus Parisi doctrinâ fundabant.

Sanctus Augustinus.

Arbitror sanè, nonnullos tardiores id opinarios me sensisse, quod non sensi, aut non sensisse, quod sensi quorum errorem mihi tribui non debere quis uesciat, si velut me sequentes, neque apprehendentes deviauerint in aliquam falsitatem, dum cogor per quædam densa, & opaca viam carpere, quandoquidem nec ipsis Sanctis divinorum librorum auctoritatibus ullo modo quicquam rectè tribuerit tam multos, & varios errores hæreticorum, cum omnes ex eisdem Scripturis falsas, atque fallaces opiniones suas conentur defendere. Lib. 1. de Trinitate cap. 2.

Facundus Episcopus Hermianensis.

Quid autem in hoc miremur? Neque melius loqui potuit Augustinus, quàm Prophetæ, quàm Apostoli, & Evangelistæ, quorum mentibus similiter malè intellectis, & incongruè adhibitis, tam multi suos defendere conantur errores. *Lib. contra Macianum. De Facundo Hermianensi lege Sanctum Isidorum de Eccl. Script. cap. 19.*

X X X X V.

Censores.

Mihi concludere licet, eum noluisse suis in libris animi sui sensa clarè exponere, aut in iis exponendis satis clarum non fuisse, ut nullum legentibus de ejus verâ mente, & intentione dubitandi locum relinqueret.

Sanctus Augustinus.

Qui ea, quæ pro naturâ questionum dilucidè dictâ existimo, adhuc non intelligunt, non mihi calumniantur pro meâ facultatis indigentia, sed Deum potius pro accipiendâ intelligentiâ deprecantur. Libro 3. de Pecc. mer. & remis. contra Pelagium cap. 2.

Sanctus Prudentius Episcopus.

O monstrum horrendum, ò linguam prædicendam, quæ vel ignorantiam, vel invidiam tantis Doctoribus importare non metuit, ut qui obscura revelare subierant, obscurioribus dictis ea implicasse credantur &c. de qua re testes nobis sunt libri Beatissimi Parisi Augustini. *Lib. de Prædest. contra Jo. Erigenam c. 11.*

X X X X V I.

Censores.

Augustinus cum pondere alicujus insuperabilis difficultatis premebatur, ad illa verba Scripturæ confugiebat: O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei.

Sanctus Augustinus.

Nimie vanitatis, & cæcitatibus sunt, si etiam his consideratis nondum dignantur exclamare nobiscum: O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei. Epist. 105. ad Sixtum.

Adrianus Papa VI.

In omnibus his exclamandum est cum Augustino: O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei. *In 4. sent. quæst. 1. de penitentiâ in solutione tertii dubii.*

X X X X V I I.

Censores.

Doctrinam Sancti Augustini de mysteriis gratiæ, libertatis, prædestinationis, & Eucharistiæ differentem esse difficillimam intellectu, & obscuram.

Sanctus Augustinus.

Prorsus intelligor, velis nolis, sed tu contra ista nihil dicturus vis non intelligi, quod ego verissimum, atque firmissimum dixi. Lib. 2. Oper. Imp. cap. 140. Relege, & intelliges. Lib. 3. cap. 191.

Cassiodorus.

Ipse etiam Doctor eximius Beatissimus Augustinus debellator hæreticorum, defensor fidelium, & famosorum palma certaminum; in quibusdam libris nimia difficultate reconditur, in quibusdam sic est planissimus, ut etiam parvulis probetur acceptus, cujus aperta suavia sunt, obscura verò magnis utilitatibus sarcita pinguescunt. *Cap. 22. de Divin. Lectio. In quibus propter obscuritatem rerum, & subtilitatem disputationum minus Augustinum intelligere possumus, vel à Domino intelligentiam postulemus, vel ab eis, quos ipse suo dono illuminare dignatus est, humiliter nos doceri patiamur, ac deprecemur. Ecclesiâ Lugdunensis Libro de tenendâ Sacre Scripturæ verit. cap. 9.*

X X X X V I I I.

Censores.

Nova argumenta ad probandum, doctrinam Sancti Augustini de mysteriis gratiæ, & prædestinationis esse obscuram, & difficilem intellectu.

Sanctus Augustinus.

Si non vis intelligere, aut si te fingis non intelligere, noli obstrepere volentibus, & valentibus intelligere. Lib. 4. contra Jul. cap. 46.

Sanctus Prosper.

In quibus Augustini dictis nulla est obscuritas, si de fide prædestinationis & gratiæ, ex quâ est omnium bonorum origo, perseverantiaque meritorum, hoc teneatur, quod habet veritas. *In fine resp. ad excerpta Genuesium ex libris Sancti Augustini de Prædest. Sanctorum, & de Dono persever.*

X X X X I X.

Censores.

Denique, ut hoc caput de Sancti Augustini verborum obscuritate inrefragabili ratione concludam, & veræ ipsius mentis detegendæ difficultate demonstrarem &c.

Sanctus Augustinus.

Non tamen laboras, ut me intelligas, quod facillimè potes, sed laboras, ut me refellas, quod non potes. Lib. 3. Oper. Imperf. cap. 141.

Sanctus

Sanctus Antoninus.

Quasi Sol refulgens, qui Dominus dicitur planetarum, & pater luminis super omnia luminaria splendens, delectabilis oculis, ac per omnia respiciens: Sic Augustinus Ecclesiam illustravit, gemma Doctorum, Pater Theologorum, suavis eloquii, omnes materias penetrando dilucidans. *Part. 2. Hist. tit. 8. Et inferius: Merito igitur sicut Sol refulgens, sic iste in templo Dei refulsit splendore doctrinæ clarissimæ. Sanctus Prosper in Epistolâ ad Augustinum: Recensito autem hoc Beatitudinis tuæ libro, sicut qui Sanctam, atque Apostolicam doctrinæ tuæ auctoritatem antea sequebantur, intelligentiores multo, instructioresque sunt facti, ita qui persuasionis tuæ impediabantur obscuro, averiores, quam fuerant, recesserunt.*

L.

Censores.

Observandum est, ipsummet Sanctum Augustinum fateri, se circa multas prædestinationis quæstiones dubium sæpe hæc, se illas insuperabilibus difficultatibus plenas reperire, quibus nullam unquam responsionem, cui acquiesceret, dare potuerit præter ignorantia suæ, & altitudinem judiciorum Dei confessionem.

Sanctus Augustinus.

Quæris tu rationem? ego expavesco altitudinem: O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei! Tu ratiocinare, ego mirer; tu disputa, ego credam; altitudinem video, ad profundum non pervenio. Postea: Requirit, quia invenit admirationem; nemo quærat à me occultorum rationem. Ille dicit, inscrutabilia sunt judicia ejus, & tu scrutari venisti? Ille dicit investigabiles sunt viæ ejus, & tu investigare venisti? Si inscrutabilia scrutari venisti, & investigabilia investigare venisti: crede, jam periisti. Serm. 12. de Verb. Apost.

Sanctus Fulgentius.

Reverâ enim frustra labor superflue scrutationis impenditur, ubi nulla inventionis copia suffragatur, & noxia curiositas in reatum protinus labitur, quando modum suum humana infirmitas non metitur. Quin potius in hoc profundissimo divinæ voluntatis arcano nihil aliud nostræ salutis congruere noverimus, nisi cum David unusquisque nostrum humiliter dicat: Mirabilis facta est scientia tuæ ex me, confortata est, nec potero ad eam. Cum Beato quoque Paulo religiosi clamoris jungamus affectum, qui ait: O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei! Lib. 1. de Verit. prædest. lege Prosperum ad Dub. 4. & 7. Genuensium.

L. I.

Censores.

Cum Sanctus Augustinus sententiam suam in hac materia ter mutaverit, hoc nos ad credendum induxit, Sanctum Augustinum, quamvis eminentis esset ingenii, suis meditationibus non acquiescere, & post tot conatus ad penetrandum prædestinationis mysterium consumptos coactum fuisse infirmitatem suam fateri.

Sanctus Augustinus.

Videtur certe quid tunc de fide, atque operibus sentiebam, quamvis de commendandâ Dei gratiâ laborarem; in quâ sententiâ istos fratres nostros, nempe Semipelagianos, esse nunc video; quia non sicut legere libros meos, ita etiam in eis curaverunt proficere mecum. Lib. de Prædest. Sanctorum cap. 4.

Sanctus Prosper.

Quia ergo nec justa, nec rationalis intelligitur eorum fuisse persuasio, qui hujus viri, nempe Augustini, scientiam tot incrementorum profectibus edificatam, tot annorum studiis expolitam ad adolescentiæ rudimenta revocabant, ut magis suffragaretur hæreticis, quod inter initia conversionis suæ imperite senserat, quam prodesset Catholicis, quod Pontificalis diligentia veritas revelaret, merito illos hoc præjudicio utentes, & in his, quæ dudum abdicata fuerant, immorantes, pii Doctoris gravitas notat, quod qui curaverunt omnes sensus ipsius indagare, noluerint cum ejus eruditione proficere. In Resp. ad dub. 3. Excerpt. Genuensium in fine.

L I I.

Censores.

Nec mirandum est, si Augustini ingenio inter tot sententias, quæ illi probabiles videbantur, fluctuante, asseratur, ipsum ter mutasse sententiam.

Sanctus Augustinus.

Dicis, me quoque ipsum innovasse sensus meos, & initio conversionis meæ hoc sensitse, quod tu. Sed fallis, aut falleris, sive calumniando iis, quæ nunc dico, sive non intelligendo, vel potius non legendo ea, quæ tunc dixi. Lib. 6. contra Jul. cap. 12.

Sanctus Prosper.

Maneat planè, maneat ista conditio, ut horum librorum novitas repudiata videatur, si in eadem causâ ejusdem viri (scilicet Augustini) dissentit antiquitas, & ut inutile, aut incongruum judicetur, quod ab his, quæ contra Pelagianos condidit, dissonans invenitur. In fine Lib. contra Collatorem.

L I I I.

Censores.

Sæpius Sanctus Augustinus factus est, difficultates aut à semetipso, aut ab adversariis in hac materia propositas suas responsiones excedere, mentemque suam magis objectionibus vexari, quam solutionibus acquiescere.

Sanctus Augustinus.

Ad omnia me tibi respondisse, Juliane, & omnia refellisse &c. puto quod perspicis, si pernicax non es. Lib. 6. contra Jul. cap. 26. Unde tibi duobus prioribus libris sic me respondisse arbitror, ut à nullo amplius requiratur. Initio lib. 5. contra eundem.

Sanctus Prosper.

Nec sola est illic Synodorum exerta potestas,
Cui quos non possent ratione evincere nostri,
Vi premerent, discussæ artes, virisque relictum est
Hæretici sensus, nullumque omnino relictum,
Docta fides, quod non dissolveret argumentum.

Et postcâ :

An

An alium in finem posset procedere Sanctum Concilium, cui Dux Avelius, ingeniumque Augustinus erat, quem Christi gratia cornu Uberiore rigans nostro lumen dedit ævo?
L I V.

Contra
Ingratos
cap. 2.

Censores.

Fateatur Augustinus, suam doctrinam de prædeterminatione talem esse, ut populis, aut hominibus tardioris ingenii prædicanda non sit.

Sanctus Augustinus.

Hæc, atque huiusmodi cum dicuntur sive paucis Christianis, sive multitudini Ecclesiæ, cur metuimus Sanctorum prædestinationem, & veram Dei gratiam, id est, quæ non secundum merita nostra datur, sicut eam Sancta Scriptura prædicat, prædicare? Lib. de Dono persever. cap. 22.

Sanctus Prosper.

Augustinus piâ tamen, constantique doctrinâ abundanter probavit prædicandam esse Ecclesiæ prædestinationem, in quâ est gratiæ præparatio, & gratiam, in quâ est prædestinationis effectus, & præscientiam Dei, quâ antè sæcula æterna, quibus esset collaturus sua dona, præcivit. Cujus prædicationis quisquis est impugnator, apertissimus est Pelagianæ elationis adjutor. In fine Resp. ad excepta Gemensium.
L V.

Censores.

Mibi licet addere, quod si diversas Sancti Augustini circa hanc materiam propositiones colligere vellem, corpus quoddam ex diversissimis partibus coopravem: Istic enim asserit, salutem nostram absoluto decreto definitam esse, alibi verò dicit, nihilominus à libero nostro arbitrio pendere &c.

Sanctus Augustinus.

Non sunt ergo verba mea inter se contraria, quamvis te patiantur, vel non intelligendo, vel alios intelligere non sinendo, contrarium. Libro 5. contra Julian. cap. 5.

Sanctus Prosper.

Legantur tres ad Marcellinum ipsius libri, ad Sanctum Paulinum Nolanum Epistola retractetur, ad beatissimum quoque Apostolicæ Sedis tunc presbyterum Xistum, nunc verò Pontificem emissæ paginæ recurrantur: Ad Sanctum Pinianum, ad Valerium Comitem, ad servos Christi Timasium, & Jacobum distinctim edita volumina revolvantur: Sex libri priores contra Julianum, unus ad Sanctum Aurelium Carthaginensem Episcopum de gestis Palæstinis, alius ad Paulum, & Eutropium Sacerdotes contra Pelagii, & Cælestii quæstiones, & ad beatæ mem. Papam Bonifacium libri quatuor explicantur. Ac sic in his omnibus operibus, multisque aliis, quæ enumerare longum est, idem doctrinæ spiritus, eadem prædicationis forma præcessit. In fine Lib. contra Collatorem cap. 41.
L V I.

Censores.

Hinc concludo, quod si mihi non licet dicere, Sanctum Augustinum in variis librorum suorum locis sibi contradixisse, saltem fas est mihi credere, ipsius doctrinam esse intricatissimam, cum nulla reperiri possit intricatior, quam quæ sibi ipsi repugnare videatur.

Sanctus Augustinus.

Hinc est quod sententias meas inter se contrarias putas, vel putari cupis, tanquam improbem, quod antè approbaverim, aut amplectar, quod antè respuerim. Audi ergo apertam sententiam meam & intellige, vel sine intelligere alios, non offundendo caligines nebulosæ disputationis serenitati sincerissimæ veritatis. Lib. 5. contra Jul. cap. 9.

Sanctus Prosper.

Tu autem dilectissime, & venerandissime mihi frater, si verè de his quæstionibus instrui desideras sicut desiderare te convenit, ipsis Beati Augustini disputationibus cognoscendis impende curam, ut in confitentâ Dei gratiâ desætatissimam, ac saluberrimam Evangelicæ, Apostolicæque doctrinæ intelligentiam consequaris. In Epistolâ ad Rufinum in fine.
L V I I.

Censores.

Nunquam tamen longius Zeli ardore Augustinus abreptus est, quam ubi Pelagianos impugnavit, dum enim ab eorum loquendi ratione, & erroribus longissime recedere intendit, in periculosos excessus incidit, ut hinc aliqui Theologi doctrinâ, & pietate insignes dixerint, cum veritatis limites transgressum esse, nimio disputationis calore accensum fuisse, aut visum fuisse favere hæreticis. Verba hæc insolentia, & impudentia essent, nisi vera essent.

Sanctus Augustinus.

Ista nefaria, & damnabilia dogmata in hac tripartitâ divisione quisquis mente catholicâ exhorret, illius quinquepartitæ latebras, insidiasque devitet, atque ita inter utrumque sit cautus, ut sic declinet Manichæum, ne se inclinet in Pelagium, rursusque ita se sejungat à Pelagianis, ne se conjungat Manichæis, aut si in alterutris jam tenetur, nec sic se à quibuslibet alteris servet, ut in alteros irruat. Libro 4. contra duas Epist. Pelag. cap. 3.

Sanctus Fulgentius.

Beatus Augustinus indutus virtute ex alto abundantius illis omnibus laboravit, non autem ipse, sed gratia Dei cum illo &c. sensum quippè Christi habens tam gratiæ Dei, quam humani arbitrii & officia discrevit, & merita, semper divinis humana subjiciens, & veraciter docens, divinitus homini & gratuito justificationis donum, & bonæ voluntati exordium, & plenum tribui glorificationis effectum. Lib. 2. de Verit. prædest. & Grat. cap. 18.
L V I I I.

Sanctus Augustinus.

Possunt duo errores inter se esse contrarii, sed ambo sunt

Censores.

Ipsismet Augustinus in pluribus operum suorum locis hunc

hunc animi sui impetum agnoscit, quo scilicet in disputationibus cum Pelagianis, & Manichæis ita abreptus est, ut in errorem oppositum illi, quem destruere intendebat, declinaret.

Sunt detestandi, quia ambo sunt contrarii veritati. Nam si propterea diligendi sunt Pelagiani, quia oderunt Manichæos, diligendi sunt etiam Manichæi, quia oderunt Pelagianos. Sed absit, ut Catholica mater propter alterorum odium alteros eligat amare, cum monente, atque adjuvante Deo debeat utrumque vitare, & cupiat utrumque sanare. Lib. 2. ad Bonifacium cap. 2.

Sanctus Prosper, seu Pomerius.

Sanctus Augustinus Episcopus acer ingenio, suavis eloquio, secularis literaturæ peritus, in Ecclesiasticis laboribus operosus, in quotidianis disputationibus clarus, in omni suâ actione compositus, in expositione suâ fidei nostræ Catholicæ, in quæstionibus absolvendis acutus, in revincendis hæreticis CIRCUMSPECTUS, & in explicandis scripturis canonicis CAUTUS. Lib. 3. de Vita contemplat. cap. 31.

L I X.

Censores.

Profecto quandoque constat, Augustinum in quæstionibus de gratiâ, & prædestinatione cum excessu locutum esse, verbaque ipsius esse mitiganda, ne ab illorum duritie, & acrimoniâ in errorem contrarium incidam, licitum mihi esse debet temperamentum aliquod Catholicum addendum inquirere.

Sanctus Augustinus.

Mentientes conclusiones, aut irrepenes paulatim, vel minuendo, vel addendo in assensionem falsitatis, quis non metuat, quis non oderit? Libro 2. de Ord. cap. 4.

Dic quod dicturus es, egregie corrector. Libro 3. Oper. Imperf. cap. 57.

Sixtus Tertius Papa.

Quæ sunt tandem illa credenda, & dicenda? Nihil ultra liceat novitati, quia nihil addi convenit vetustati. Perspicua majorum fides, & credulitas nullâ cœni permixtione turbetur. In Epistola ad Joannem Antiochenum. Hic est Sixtus, ad quem Sanctus Augustinus scripsit egregiam Epistolam 105. contra Pelagianos.

L X.

Censores.

Modò ne in Pelagianorum, quos Sanctus Augustinus insequitur, errores incidam, mihi licet verborum, quibus ad eos expugnandos utitur, impetum non sequi.

Sanctus Augustinus.

Ita & Manichæos, & Pelagianos superamus, atque vitamus, quorum sic errores utrumque diversi sunt, ut qui videtur minor, ipse illius, qui videtur major, demonstratur adjutor. Lib. 3. contra Jul. Oper. Imp. cap. 178.

Sanctus Prosper.

An verò ita se novorum Censorum norma exactior temperavit, ut nulla eorum, quæ excisa sunt asserat, & quædam ex his, quæ defensa sunt, respuat? Contra Collatorem Sancti Augustini reprehensorem cap. 1.

L X I.

Censores.

Hinc fit, ut mediis sic inter Pelagium, & Calvinum, si enim verba Augustini mitigando me nimium demitterem, Pelagianus essem. Si verò eorum altitudinem tenere vellem, Calvinista essem; medium ergo cum Ecclesiâ teneo.

Sanctus Augustinus.

Nulla est itaque forea, quam metuens quasi revertar in viam, quò videris me velle revocare. Dic tamen quantum illa via sit, & explica ratiocinationem tuam. Lib. 3. contra Jul. cap. 8.

Sanctus Prosper.

Sed nec cum hæreticis tibi, nec cum Catholicis plena concordia est. Postea: Tu informe nescio quid tertium, & utrique parti inconveniens reperisti, quo nec inimicorum consensum acquireret, nec in nostrorum intelligentiâ permaneret. Ibidem cap. 5.

L X I I.

Censores.

Ratio, ob quam scilicet non tenemur sequi Beatum Augustinum in quæstione de prædestinatione Sanctorum ad gloriam, de modo operandi divinæ gratiæ &c. hæc est, quia Pelagiani de illis quæstionibus nunquam disputarunt, nec Sancti Augustini doctrina est irrefragabilis, nisi cum eorum errores impugnat, & licet contra ejusmodi relatas opiniones prædicassent, Ecclesia eos nunquam hac de causâ in numerum hæreticorum adscripsit, vel adscribere potuit.

Sanctus Augustinus.

Hæc est prædestinatio manifesta, & certa sanctorum, quam postea diligentius, & operosius, cum jam contra Pelagianos disputavimus, defendere necessitas compulsi. Didicimus enim, singulas quasque hæreses intulisse Ecclesiæ proprias quæstiones, contra quas diligentius defenderetur scriptura divina, quam si nulla talis necessitas cogeret. Lib. de Dono persever. cap. 20.

Sanctus Prosper.

Agnoscant calumniatores, superfluum se objicere, quòd his libris Augustini non speciale, neque discretum testimonium sit perhibitum, quorum in cunctis voluminibus norma laudatur. Apostolica enim Sedes, quod à præcognitis sibi non discrepat, cum præcognitis probat, & quod judicio jungit, laude non separat. Ibidem cap. 3.

L X I I I.

Censores.

Verum si Augustinus adderet, peccatum originale esse solam causam reprobationis, & esse id, quo ad separandos prædestinatos à reprobis movetur Deus (quam esse sententiam Sancti Augustini scribit) non solum pro huius opinionis defensione, mortem oppetere nolo, sed credo mihi licere eam abhorreere, quia mater est illius, quam Calvinus tantâ impietate, ac rabie urget contra Ecclesiam.

Sanctus Augustinus.

Quid enim diligebat in Jacob antequàm natus fecisset aliquid boni, nisi gratuitum misericordiæ suæ donum? Et quid oderat in Esau, antequàm fecisset aliquid mali, nisi originale peccatum? Epist. 105. ad Sixtum, quæ ibi diffusius versat.

Sanctus

Sanctus Thomas.

Electio Dei, quâ unum eligit, & alium reprobât, rationalis est, nec tamen oportet, quòd ratio electionis sit meritum, sed in ipsâ electione ratio est divina bonitas, ratio autem reprobationis est in hominibus peccatum originale, ut Augustinus dicit. *Quæst. 6. de Verit. art. 2. ad 9.*

L X I V.

Censores.

Verùm hæc causæ sunt, ob quas Sancti illius, & eruditi Doctoris volumina tenebris, & caligine respersa sunt, sicut à celeberrimis Theologis est observatum.

Sanctus Augustinus.

Quia tenebras vestras redarguunt, vobis lucida non videntur, & quæcunque vobis suâ radiante luce molesta sunt, contrâ illa cor clauditis, ne inde nox fugetur erroris. Lib. 3. contrâ Jul. Oper. Imperfect. cap. 61.

Rhemigius Antifiodorensis.

Beatus Augustinus rerum obscurarum subtilissimus indagator, inter ardua sine offensione decurrens. Et antè: Alii Doctores comparantur stellis, Augustinus Soli, nam sicut stellæ lumen à Sole recipiunt, sic omnes Doctores lumen recipiunt ab Augustino. *In Epist. 2. ad Corinthios.*

L X V.

Censores.

Quando Sanctus Augustinus videtur defendere prædestinationem ad gloriam antè prævisa merita hominum, non loquitur ut oraculum, nec ipsius sententia ab Ecclesiâ approbatur, nec omnes Theologi illam sequuntur, imò qui eum magis suspiciunt, eum deserunt.

Sanctus Augustinus.

Ille itaque dicat, Ecclesiam aliquando in fide suâ non habuisse veritatem prædestinationis hujus, & gratiæ, quæ nunc contrâ novos hæreticos curâ diligentiori defenditur. Lib. de Dono persever. cap. 23.

Synodus Byzacena.

Cujus prædestinationis veritatem, quâ nos antè mundi constitutionem prædestinatos in Christo testatur Apostolus, si quis detrectat cordis credulitate recipere, vel oris confessione proferre, si antè ultimum diem vitæ præsentis impietatis suæ contumaciam, quâ Deo vivo, & vero rebellis obstitit, non abjecerit, manifestum est, eum non pertinere ad eorum numerum, quos Deus in Christo antè mundi constitutionem gratis elegit, & prædestinavit ad regnum. *In Epilogo lib. de Incarn. & Gratiâ, inter Opera Sancti Fulgentii.*

L X V I.

Censores.

Mortalium doctissimi aliquid aquæ suffundunt igni verborum Sancti Augustini.

Sanctus Augustinus.

PLUÈ mihi, Domine, mitigationes in cor, ut patienter tales feram. Lib. 12. Confess. cap. 25.

Sanctus Hieronymus.

Hæc de Augustino ad eundem scribit: Qui contrâ flantes ventos ardore fidei perstitisti. *Epistolâ 25. apud Augustinum: & Paulus Orosius, quem Romana Synodus sub Gelasio virum eruditissimum vocat, ita Sanctum Augustinum alloquitur: Necessè me fuit festinatè edere, & coacervare in unum omnes perditionum arbores cum radicibus, & ramis suis, & offerre ignienti spiritui tuo. In Præf. Commonitorii Tomo 6. antè Librum contrâ Priscillianistas.*

L X V I I.

Censores.

Fateor sanè, quedam ab Augustino, quæ ad asserendam libertatem, & vim cooperationis nostræ ex gratiâ pertinent, potuisse explicari in hac materiâ clariùs, quæ in quibusdam locis, ubi opportunè dici poterant, omisit. Ubi in septem quæstionibus de gratiâ assignant modum, quo loqui debebat Augustinus ad animorum necessariam consolationem.

Sanctus Augustinus.

In lectionibus Apostolicis superioribus, quas charitati vestræ, quantum Dominus adjuvare dignatus est, exposuimus, multum laborem, & sollicitudinem passus sumus. Compatiebamur vobis, & solliciti eramus & pro nobis, & pro vobis. Quantum autem existimo, adjuvit & nos, & vos Dominus, & ea, quæ prorsus difficillima videbantur, sic per nos enodare dignatus est, ut nulla quæstio remaneret, quæ conturberet mentem; Impia enim mens odit etiam ipsum intellectum &c. *Serm. 13. de Verbis Apostol. contrâ Pelagianos.*

Ecclesia Lugdunensis.

Iste verò cum hæc legisset tam utiliter, & salubriter ad illuminationem nostræ fidei dicta, non est contentus moderamine, & pietate Sancti Doctoris Augustini, ne terminos ab eo præfixos excederet, sed addidit de suo. *Libro contrâ Joannem Erigenam cap. 8. Floruit anno 852.*

L X V I I I.

Censores.

Ad tribunal Sancti Augustini disputatum hætenus est, & liberata fides, quam obligaveram, hoc est, probandi quidquid ille probaret, improbandi quidquid ille improbaret. ... Una superest adhuc tractanda quæstio, nimirum quanta fuerit hujusce conditionis æquitas, & quanta necessitas subeundi legem illam, quam quia illi putant, ab Ecclesiâ impositam, audire juvat præcipuos quosdam ejusdem Ecclesiæ Principes, Pastoresque celeberrimos, & Doctores scientissimos sensuum Ecclesiasticorum, minimeque suspectos.

Sanctus Augustinus.

Illorum enim dicta non defendis, ut promiseras, sed reprehendis. Tuo quippè dogmate cum cogaris illa culpæ, & falsæ esse ostendere, nullo modo sinceris auctoribus eorum defensionem, quam sponderas, exhibere, quia & in accusatione adulator esse conaris, & in adulatione deprehenderis accusator. Lib. 4. contrâ Jul. Oper. Imperf. cap. 112.

L :

Eugippius

Eugippius Abbas.

Inter magnos Ecclesiæ Catholicæ Doctores præclarum fuisse, & esse Beatum Augustinum quis ignorat Episcopum? quem divinâ eruditione mirabilem tunc omnes Orthodoxi in toto terrarum Orbe venerantur, præcipue tamen Apostolicæ Sedis Antistes scripta ejus suâ auctoritate firmantes, tanto majori studio simpliciter amplexi sunt, quanto ampliori solatio eis se usos esse testantur. Nam contrâ multos hostes Ecclesiæ dimicantes, & maxime contrâ versipelles inimicos gratiæ Dei doctrinâ ejus instructi, vel potius eadem illustrati gratiâ semper extitere victores &c. *In Præfatione Collect. ex Libris Sancti Augustini. Hic Eugippius Sancti Fulgentii amicus fuit, ad quem etiam literas dedit. Lego Sanctum Isidorum de Scriptor. Eccles. cap. 13.*

L X I X.

Censores.

Quantvis enim præferenda sit ea sententia, quæ talem modum prædestinationis omnino negat, tamen ut damnata etiam censeatur illa, quæ affirmat, videndum erit, quàm sit necessario connexa cum articulis à Cæsario definitis. Si enim non sit, quantvis Augustinus in contrarium propendeat, permittenda tamen erit hujus quæstionis determinatio liberæ disputantium electioni, quod censuit etiam Cardinalis Baronius.

Sanctus Augustinus.

Ecce inter meos testes, vel inter nostros constituo judices, quem putasti Patronum tuum. Libro 1. contrâ Julianum cap. 6.

Baronius Cardinalis.

Cum igitur Faustæ sententiæ ubique ab Ecclesiâ fuerit contradicendum, videant quanto periculo quidam ex Recentioribus, dum in Novatores exurgunt, ut eos confutent, à Sancti Augustini de prædestinatione sententiâ recedunt, cum alioquâ arma non desint, quibus adversarii profligentur. *Ad annum 490. p. 449.*

L X X.

Censores.

Qui, nempe Cardinalis Perronius, probabilem tantum esse dicit Augustini sententiam, dum loquitur ut privatus Doctor, & demonstrativam, dum consentit cæteris Patribus, satis indicat, minimè necessarium esse, adherere Augustino, nisi ubicæteris Patribus ille concinit.

Sanctus Augustinus.

Vis audire, quid etiam ipse de hac re apertissime dixerit? Ecce etiam ipsum numero illi adjungo Sanctorum. Ibidem.

Perronius Cardinalis.

Augustinus maximus post Apostolos prædestinationis Doctor, imò os, & lingua veteris Ecclesiæ quantum ad illam de gratiâ doctrinam. *Lib. 1. Resp. ad Reg. Britan. cap. 12.*

L X X I.

Censores.

Augustinus Valerius Cardinalis in suâ Rethoricâ Ecclesiasticâ hæc Clericis monet: Beati Augustini scripta Clerici cautè admodum legant &c. Et hoc quid aliud est, quàm idipsum, quod monentem audivimus Bonaventuram, Augustinum plus dicere aliquando, & minus velle intelligi?

Sanctus Augustinus.

Si legisses, vel si lecta fideliter considerare voluisses, nunquam profecto de literis ejus ad offundendas nebulas ignorantibus ea, quæ nihil ad quæstionem, quæ inter nos vertitur, pertinent, in his tuis libris nescio quàm mente possisses. Libro 1. contrâ Jul. cap. 5.

Valerius Cardinalis.

Beati Augustini scripta Clerici cautè admodum legant; Ita enim acumine ingenii præstitit, & de rebus difficilibus tam subtiliter disputavit, ut non mediocri ingenio præditi viri ejus libros legentes, in errores aliquando lapsi sint. Sed ejus libros pulcherrimos de doctrinâ Christianâ, & egregios sermones, quos habuit, dum Episcopus ad populum concionaretur, sæpè, & diligenter legant. *Lib. 3. Rhet. Eccl. c. 42.*

L X X I I.

Censores.

Referentes Catharinum plura contrâ Augustinum dixisse, addunt: Tanta cæterorum Doctorum conspiratio satis ostendit, Catharinum in eâ re, non ut Catharinum, qui suo sæpè ingenio nimium indulsit, sed ut Catholicæ Ecclesiæ Archiepiscopum, & Doctorem id sensisse &c.

Sanctus Augustinus.

O frontem qualiumcumque Episcoporum! Libro 4. contrâ Jul. cap. 11.

Sanctus Basilus.

Contemnuntur Patrum dogmata, Apostolicæ traditiones annihilantur, novorum hominum inventa introducuntur. Episcopus autem ille est, qui custos est doctrinæ Patrum, & omnis novitatis hostis. *Apud Stocolum lib. 3. de verâ, & falsâ Ecclesiæ discrimine cap. 14.*

L X X I I I.

Censores.

Vellem & hoc, & alia quædam, nempe contrâ Augustinum testimonia, quæ subjungam mitius concepta, sed refero tantum, non probo, si quidquam justæ offensionis causam det. Item: Omitto honoris causâ, quod de Augustino subjungit.

Sanctus Augustinus.

Vide, quæ taceas, quæ dicas. Puto quod te purgat conscientia, sed vincit rectum timorem, cum ingerit perversum pudorem, quoquo modo jam defendenda præcipitata sententia. Lib. 5. contrâ Jul. cap. 9.

Sanctus

Sanctus Hieronymus.

Abstinet autem à me, ut quicquam de libris Beatitudinis tuæ attingere audeam; sufficit enim mihi probare mea, & aliena non carpere. *Epist. 13. ad Augustinum Tom. 2. Oper. Sancti Augustini.*

L X X I V.

Censores.

Hæc ergo inter alia id genus multa, quæ habet, nempe Pighius contra Augustinum, duxi proponenda, ut intelligamus, non nimis inpericulosos fore si qui forte non ita se faciles exhibeant, in iis omnibus admittendis, quæ videri cupiam possint propofita fuisse ab Augustino.

Sanctus Anselmus.

Nihil potui invenire me dixisse, quod maximè Beati Augustini dictis non cohæreat. *In Præf. Menologii.* Nec crimen renuis, sed criminoforum turbam requiris. *Sanctus Hieronymus Apologia 2. contra Rufinum.*

L X X V.

Censores.

Quid ad hoc, ò Baiani Scholastico-mastiges, sepe-lienda Scholastica est, ut unus regnet Augustinus? An Augustinus potius legendus ad lucem Scholasticæ, & ad ejus amissim exigendus?

Sanctus Augustinus.
O mira defensio! Tam densum, & arctum est; ubi eis adhaerunt pedes, ut eos evellere conantes, frustra & manus, & pedes, & caput figant, & in eodem luto hæsitantes, arctius involvantur. *In Lib. contra Donatistas post Collationem cap. 19.*

Sanctus Augustinus.

Rependite mihi beneficium; Et si me Magistrum libenter vocatis, reddite mihi mercedem. *Libro 1. de Ordine cap. 10.*

Ecclesia Romana.

Augustinus tam multa piè, subtiliter, & copiosè scripsit, ut Christianam doctrinam maximè illuftrarit, quem imprimis secuti sunt, qui postea Theologicam disciplinam viâ, & ratione tradiderunt. *In Breviario Rom. Lectione 6.*

L X X V I.

Censores.

Licet ex Augustino Augustini doctrinam aliorum Scriptorum judicio censendam exponere, licet & proprio, idque salvâ honorificentia.

Sanctus Augustinus.
Non valde curo, inquam, superborum, imperitorumque judicia, qui similiter in legendos libros, atque in salutandos homines irruunt. *Lib. 1. de Ord. cap. 11.*

L X X V I I.

Censores.

Neque adeò perversum est hoc consilium, ut habere non possit adiutorem Deum.

Sanctus Augustinus.

Auxilium Dei queris, ut impleantur vani libri tui, & non queris, ut corrigantur perversi sensus tui. *Lib. 3. contra Jul. Oper. Imperf. initio.*

Sanctus Prosper.

Undè ergo hæc sententia tam severi emerfit examinis? Undè in hanc austeritatem supercilium tam terrificæ frontis se armavit, ut mensuras sensuum, pondera locutionum, numeros syllabarum infidiosus Scrutator eventilet, magnumque se aliquid conficere præsumat, si Catholico Prædicatori, scilicet Augustino, notam erroris affigat, quasi incognitum aliquod opus, & quod hætenus latuerit, impetatur, an non illa iis moribus doctrina lanietur, quæ novorum hæreticorum commenta disjecit, & diabolicum tumorem Pelagianæ elationis elisit? *In Præf. adversus Collatorem.*

L X X V I I I.

Censores.

Vides tertio quantopere alienum putet Augustinus à piâ Doctoris humilitate, & veraci de se ipso cogitatione, quod velit, aut putet, libros suos erroris expertes esse. Fuit igitur etiam ipsius Augustini, & piâ hæc humilitas, & verax de se ipso cogitatio; ac proinde, qui de ipsius scriptis aliter sentiunt, mendacem faciunt, quæ verax supponi debet ejus intentio.

Sanctus Augustinus.

Qui legunt hæc, si intelligunt, agant Deo gratias; qui autem non intelligunt, orent, ut eorum ille sit Doctor interior, à cuius facie est scientia, & intellectus. Qui verò errare se existimant, etiam, atque etiam, quæ sunt dicta, considerent, ne fortassis ipsi errent. *In fine Libri de Dono persever.*

Sanctus Prosper.

Magnâ enim gloriâ suâ humano generi consuluerint, si Augustinum ab errore revocaverint; nisi fortè modesti homines, NOVIQUE CENSORES magnorum prius meritorum seni honorabiliter, ac misericorditer parcunt, & securi, quia libros ejus nemo usquam recipiat, conquiescunt, atque ignoverint. *In Epistola ad Rufinum.*

L X X I X.

Censores.

Quam multi ferre non possunt, istos homines ad naufragam usque inculcare, Augustinum Patrem esse Patrum, Doctorem Doctorum, primum post Scriptores canonicos, mirabilem, irrefragabilem.

Sanctus Augustinus.

Invidetis, inquam aridens, laudibus meis. *In fine lib. 3. contra Academicos.*

L X X X.

Censores.

Non dixit Cælestinus, Augustinum esse Patrem Patrum, Doctorem Doctorum, primum Angelum inter ceteros Episcopos, inter omnes Excellentissimum, & verè irrefragabilem, & ineffabiliter mirabilem, sed habitum esse dicit à suis Prædecessoribus Innocentio, Zosimo, Bonifacio inter Magistros Optimos.

Sanctus Augustinus.

Quid igitur tibi in hoc genere tentationis; Domine, confiteor? Quid? nisi delectari me laudibus, sed amplius ipsâ veritate, quàm laudibus. Postea: Verumtamen nollem, ut vel auget mihi gaudium cujuslibet boni mei suffragatio oris alieni; sed auget fateor non solum, sed & vituperatio minuit. *Lib. 10. Confess. cap. 37.*

L 3

Sancti

Sancti Patres.

Sanctus Præful Augustinus assumptus est cum Angelis, ubi gaudet cum Prophetis, lætatur cum Apostolis, quorum plenus spiritu, quæ prædixerunt mystica, fecit nobis pervia, post quos secundâ dispensandi verbi Dei primus refusit gratiâ. *Ecclesia Augustiniana in Antiphonâ ad Magnificat in ejusdem solemnitate.* Excellentissimæ auctoritatis virum vocat eundem Sanctus Prosper in *Epist. ad Rufinum.* Admirabilis disputator dicitur ab eodem in *Respons. ad dubium 8. Genuensium.* Magister mirabilis à Cassiodoro in *Prolog. ad Psalmos.* Cui contradicere fas non est. Sanctus Idelphonsus *Serm. 2. de Beatâ Virgine.* Beatus Jordanus de *Saxoniâ hæc scribit:* Post Paulum neminem Sanctorum præfero in doctrinâ fidei Augustino, undè ipse propriè dicitur alter Angelus. *Serm. 140.*

L X X X I.

Censores.

Novum crimen, inquiet aliquis, & quod invidiam redolet, vocare hominem in iudicium, quod Augustinum nimis effusè laudaverit. Absolvitur reus, vel ipso Augustino iudice; neque enim ulli veniam facilius impertimur, quam illi, qui de nimis ergâ nos laudibus accusatur.

Sanctus Augustinus.

Nunc tibi certè, quod tam malè, ac falsè de me fueris opinatus, ignosco. Lib. 4. Oper. Imperf. cap. 4.

Sanctus Possidius.

Si cuncta mei corporis membra verterentur in linguas, adhuc non essem dignus, aut sufficiens ad laudandum tantum Patrem, & Doctorem, & tantum fidei relucens illuminatorem. In *Epistolâ ad Macedonium.* Sanctus Thomas Villanovanus ait: O quem te memorem Patrem Augustinum? Omnis laus inferior te est. *Conc. 1. de Sancto Augustino.* Quorum præfectò Sanctorum virorum, nempe Augustini, & Thomæ, penes Catholicos universos ingentia, & omnem laudem supergressa nomina, commendatione novi præconii planè non egent. *Alexander VII. in Bullâ ad Lovanienses.*

L X X X I I.

Censores.

Est enim in iure titulus de pluris positione, ut qui plus postulat, minus habeat: & nobis à naturâ comparatum est, ut cum aliquis plus iusto extollitur, naturali quadam propensione conemur illum deprimere, & laudes ultrò non roganti concedimus, vel obtrudimus recusanti, quod pro suo iure exigenti negaremus. Quæ postea applicat Sancto Augustino.

Sanctus Augustinus.

Ora obsecro, ut non laudari volens, sed laudans invocem Dominum, & ab inimicis meis salvus fiam. Epist. 22. ad Paulinum. Præsertim quoniam multi sunt hic, qui detrahendo nobis, cæterorum animos, à quibus diligi videmur, adversus nos perturbare conantur. Epist. 227. ad Albinum &c.

Sanctus Hieronymus.

Certè quicquid dici potuit, & sublimi ingenio de scripturarum Sanctarum hauriri fontibus, à te positum, atque disertum est. Sed quæso reverentiam tuam parumper patiaris, me tuum laudare ingenium: *Epistolâ 30. ad Augustinum.*

L X X X I I I.

Censores.

Ecclesiæ interest sua omnia jura non uni committere; periclitatur exercitus, cuius robur unius hominis virtute nititur. Quid enim si hæretici suis argutiis possent evincere, se non esse apertè ab Augustino damnatos, Ecclesiæ causa deserenda esset, & insufficient foret omnium aliorum Patrum consensus, quia Augustinus est necessarius? Iniqua certè esset Ecclesiæ conditio, cui Deus non unicum Doctorem, sed Doctores promissit, ut non circumferamur omni vento doctrinæ.

Sanctus Augustinus.

Define talibus, unus hominum, Ecclesiæ inter nos agitur causa, non mea, Ecclesiæ, inquam, que in nullo homine spem ponere à suo didicit Redemptore. Quamquam nec de me ipso vobis, etiamsi meam conversationem nossetis, rectè crederetur inimicis mihi. Ad existimationem hominum magna testum, qui me noverunt suppetit copia, ad Dei verò conspectum sola conscientia, quam contra criminationes vestras cum intrepidam geram, non me tamen sub oculis Omnipotentis justificare audeo. Libro 3. contra Creconium cap. 80.

Sanctus Prosper.

Viginti amplius annis contra inimicos gratiæ Dei Catholica acies hujus VIRI ductu pugnat, & vincit; vincit dico, quia non patitur respirare, quos vicit: *In Præfat. contra Collatorem: & in Carmine contra Ingratos cap. 3.*

*Istius ergo inter cunctos, qui de grege Sancto
Infanas pepulere feras, industria major,
Majus opus, totum præstantius imbuit orbem.
Nam quocunque gradum convertit callidus hostis,
Quaque per ambages anceps iter egit operas,
Hujus ab occursum præventus mille viarum
Insidiis aditum non reperientibus ullum.*

L X X X I V.

Censores.

Quæ certè non eo consilio à me commemorantur, ut aliquid Augustini laudibus detractum velim; utinam major illis meâ operâ fieri posset accessio

Sanctus Augustinus.

Sic audire debeo contumelias tuas, quomodo laudes tuas. Libro 2. contra Julian. Oper. Imperf. cap. 10.

Pius Secundus.

Magnus Augustinus doctrinâ, & verecundiâ juxta nobilis, cujus tanta gloria est, ut nullius laudibus crescat, vituperatione re minuatur. *Cum esset Aeneas Sylvius Epist. 130. ad Cardinalem Carvajalium.*

L X X X V.

Censores.

Sed tantum, ut manifestem, quam malè de vero Augustino meritis sit iste suppositivus, qui comparationibus odiosis, & laudibus hyperbolicè supra omnem adulationem exaggeratis, plus illi detraxit, quam adiderit auctoritatis.

Sanctus Augustinus.

Neque tamen huic tam familiari amico meo velim credas, quæ de me fortè laudans dixerit. Sensi enim etiam ipsum sæpè non mentendi studio, sed amandi propensione falli judicantem. Epist. 32. ad Paulinum. Si laudanti amico credendum non est, nec inimico detrabenti. Libro 3. contra Literas Petil. cap. 2.

Sanctus Hieronymus.

Omni quidè temporè Beatitudinem tuam eo, quo decet honore veneratus sum, & habitantem in te dilexi Dominum Salvatorem; sed nunc, si fieri potest, cumulo aliquid addimus, & plena complemus, ut absque tui nominis mentione ne unam quidè horam præterire patiamur. *Postea: Macie virtute in Orbe celebraris, Catholici te conditorem antiquæ rursùm fidei venerantur, atque suspiciunt, & quod signum majoris gloriæ est, omnes hæretici detestantur. Epist. 25. apud Augustinum.*

L X X X V I.

Censores.

Qui prius Augustinum in omnibus deposcebant judicem, nunc sibi liberum putant, nec quidè arbitrum honorarium in aliis illum admittere.

Sanctus Augustinus.

Non enim vos oblitos credo, judicis mihi munus fuisse delatum. Libro 2. contra Academicos cap. 8. Sanè Clemens VIII. Sanctum Augustinum judicem constituit in quæstionibus de Auxiliis.

Sanctus Prosper.

Tantâque insolentiâ damnati foventur errores, ut pravitatis invidiâ, & auctores nostri pulsentur, & Judices. *In Præfat. contra Collatorem pro Sancti Augustini doctrinâ defendendâ.*

L X X X V I I.

Censores.

Nec verum est, quod ipse, tum alii dogmatistæ frequenter jactant, universam Sancti Augustini doctrinam contra Pelagianos fuisse approbatam ab Ecclesiâ, pluribusque Summis Pontificibus, adeoque certam, & inconcusam esse debere.

Sanctus Augustinus.

Utrum etiam noster licet exiguus ex eodem, quo etiam tuus abundans, emanet capite fluentorum, hoc à te probari volumus, tuisque rescriptis de communi participatione unius gratiæ consolari. Epist. 95. ad Innocentium Papam contra Pelagianos.

Sanctus Hormisdâ Papa.

De arbitrio tamen libero, & gratiâ Dei quid Romana, hoc est Catholica sequatur, & servet Ecclesiâ, licet in variis libris Beati Augustini, & maxime ad Prosperum, & Hilarium abundè possit cognosci, tamen & in scriniis Ecclesiasticis expressa capitula continentur. *Epist. 77. ad Possessorem.*

L X X X V I I I.

Censores.

Ex hac autem approbatione, nempe Innocentii Papæ hujusmodi literarum de uno, aut altero tantum errore loquentium, inferre velle, totam Divi Augustini doctrinam de gratiâ fuisse specialiter ab Innocentio approbatam, est malitiosè simplicibus illudere, & eruditorum patientiâ intolerabiliter abuti.

Sanctus Augustinus.

Scriptimus etiam ad Beatæ memoriæ Papam Innocentium præter Conciliorum relationis, literas familiares, ubi de ipsâ causâ aliquantro diutiùs egimus. Ad omnia ille nobis rescripsit eodem modo, quo fas erat, atque oportebat Apostolicæ sedis Antistitem. Epist. 106. ad Paulinum.

Sanctus Innocentius Papa.

Librum sanè, qui ejus, nempe Pelagii, esse diceretur, nobis à vestrà charitate transmissum evolvimus, in quo multa blasphemia, nihil quod placeret, nihil quod non penitus displiceret à quovis dammandum, atque calcandum, cui similia, nisi qui ista scripserat, nemo alter in mentem reciperet, atque sentiret. *Epist. 96. ad Augustinum, quæ incipit: Fraternitatis vestræ lineas plenas fidei, totoque religionis Catholicæ vigore firmatas &c.*

L X X X I X.

Censores.

Quàm multi sine ullo discrimine Augustini auctoritatem admittebant, qui nunc auditâ limitatione, quam ejus approbationi Cælestinus apposuit, dum audiunt aliquid ex Augustino proponi, quærunt: Est-ne hoc de illis profundioribus quæstionibus, quas non necesse judicavit adstruere, quas in ancipiti opinandi libertate reliquit?

Sanctus Augustinus.

Sed multum eum ista fallit opinio. Longè aliter se habent quæstiones istæ, quas esse præter fidem arbitratur, quàm sunt illæ, in quibus salva fide, quæ Christiani sumus, aut ignoratur, quod verum sit, & sententia definitiva suspenditur, aut aliter, quàm est, humanâ, & infirmâ suspitione conjicitur. Lib. de Pecc. Origin. cap. 23.

Ecclesia Lugdunensis.

Beatus Papa Cœlestinus de quibusdam profundioribus quæstionibus in decretis suis posuit dicens de eis, *quæ sicut non audemus contemnere, ita non necesse habemus adstruere.* Sit ergo inter nos pia cautela, & moderatio, quatenus Sanctis Patribus debitus servetur honor, & quolibet quis acquiescat modo ex illis sensibus, qui de hac sententia ab eis positi sunt, non judicemus esse hæreticum. *Libro de tenenda veritate Scripr. cap. 12. Tomo 9. Bibl. Patrum.*

X C.

Censores.

Sed neque verum est, quod assumunt, Romanos Episcopos approbasse omnia tanquam necessaria, quæ Augustinus in hisce quæstionibus docuisset: Et recitata Cœlestini clausulâ ajunt: Quibus verbis clarè significat, esse aliquas profundiorum illarum quæstionum, de quibus loquitur, conclusiones ab Augustino traditas, quæ debent inter adiaphora computari.

Sanctus Augustinus.

Hæc ergo, quæ istis, ut dixi, duabus Epistolis illorum respondeo, ad tuam potissimum dirigere sanctitatem, non tam discenda, quam examinanda, & ubi forsitan aliquid displicerit, emendanda constiit. Postea: Ego autem gratias sincerissime in nos benevolentia tua, quod eas me latere noluisse literas inimicorum gratia Dei, in quibus reperisti nomen meum calumniosè, atque evidenter expressum. Lib. 1. ad Bonifac. Papam cap. 1.

Sanctus Prosper.

Bonifacius Papa, cum esset doctissimus, adversus libros tamen Pelagianorum Beati Augustini Episcopi responsa poscebat. Undè & venerabilis memoriæ Pontifex Cœlestinus &c. Per hunc virum intrâ Gallias istis ipsis, qui sanctæ memoriæ Augustini scripta reprehendunt, malevolentia est adempta libertas. Postea celebri illo Cœlestini de Augustino Elogio recitato exclamavit: Contra istam clarissimæ laudationis tubam, contra istam sacratissimi testimonii dignitatem audet quisquam malignæ interpretationis murmur emittere? In fine Libri contra Collatorem cap. 43.

X C I.

Censores.

Si cui tamen post tot testimonia obscurus adhuc videbitur Augustini sensus, expectet tantisper, brevi loquetur Roma, quid senserit Augustinus, vel sentire debuerit.

Sanctus Augustinus.

Indè etiam rescripta venerunt. Causa finita est, error utinam aliquando finiatur. Serm. 2. de Verbis Apostoli in fine, cum literæ Sancti Innocentii Papæ adversus Pelagianos Româ in Africam pervenissent.

Sanctus Prosper.

Imò noverint non solum Romanam, Africanamque Ecclesiam, & per omnes mundi partes universos promissionis filios cum doctrinâ hujus viri, nempe Augustini, sicut in totâ fide, ita in gratiæ confessione congruere. In Epistolâ ad Rufinum.

X C I I.

Censores.

Augustinus, & qui ejus de prædestinatione sententiam sequuntur, in prædestinationem referunt, hunc trahi, illum non trahi, quia hic prædestinatus fuerat, ille non fuerat, itaque non magis querendum esse, quare hic trahatur, ille non trahatur, quam dicere, cur hic prædestinatus fuerit, ille non fuerit. Ubi postea arguunt Sanctum Augustinum, quod dixit trahi, & prædestinari idem esse.

Sanctus Augustinus.

Ergo trahi à Patre ad Christum, & audire, ac discere à Patre, ut veniat ad Christum, nihil aliud est, quam donum accipere à Patre, quo credat in Christum. Neque enim audientes Evangelium à non audientibus, sed credentes à non credentibus discernebat, qui dicebat: Nemo venit ad me, nisi fuerit ei datum à Patre meo. Fides igitur & inchoata, & perfecta Dei donum est. Lib. de Prædest. Sanctor. cap. 8.

Sanctus Prudentius.

Quæ verba tua, quam sint mendaciorum nebulis caligata, ejusdem Sanctissimi Patris Augustini verbis eluceat. Libro de Prædest. contra Erigenam cap. 8.

X C I I I.

Censores.

Certè probabilior, magis expedita responsio aliorum est, hunc trahi, illum non trahi, quia hic trahentem Deum sequi voluit, ille noluit, quod ipse Divus Augustinus fateri coactus est in Lib. de Prædest. & grat.

Sanctus Augustinus.

Valde remota est à sensibus carnis hæc schola, in qua Pater auditur, & docet, ut veniatur ad filium. Lib. 1. de Prædest. Sanctor. cap. 8. At liber de Prædestinatione, & gratiâ, non est Augustini, & contrarium docet, ac illi auctori imponunt, ut patet ex cap. 15. S. Hic quicumque respondet.

Sanctus Thomas.

Quare autem in speciali trahat hunc, & illum non trahat, non est ratio aliqua, nisi beneplacitum voluntatis divinæ; undè dicit Augustinus, quem trahit, & quem non trahit, quare illum trahat, & illum non trahat, noli judicare, si non vis errare. In Commentar. ad cap. 6. Joann.

X C I V.

Censores.

Si nihil Christiana eruditioni post Augustinum accesserit, Scholastica Theologia penitus abjicienda foret.

Sanctus Augustinus.

Pro magnitudine sapientiæ vestra res mirabiles dicitis! Lib. 3. contra Jul. cap. 3.

X C V.

Censores.

Sanctus Augustinus.

Augustini auctoritatem interponentibus responderi potest, Ecclesiam in suis filiis usque hodie crescere in eruditione.

Modò autem vos vestri Magistri esse poteritis. Lib. 2. de Ord. cap. 3.

Sanctus Thomas Villanovanus.

Augustinus primus cœpit catholicas veritates enucleare, digerere, dilucidare, distinguere, atque in scholasticam formam redigere, docens quid in quolibet fidei mysterio sentiendum, quid ad objecta respondendum esset, undè ex Scripturis colligendus locus ad roborandum. Denique si quid de fide distinctè sentimus, apertè dicimus, audacter asserimus, id totum Augustino debemus. Conc. 1. de Sancto Augustino.

X C V I.

Censores.

Sanctus Augustinus.

Ex ipsiusmet Augustini, & Patrum consilio hoc legitimum, ac rationi conforme temperamentum appono, & errorem Pelagianorum fugiens in Augustini excessus non incido.

Ecce undè se putant heretici novi Manichæorum nomine objecto vim subterfugere veritatis, sed non subterfugunt, insequitur quippè illa, & simul Manichæos, Pelagianosque subvertit. Postèa: Quod dicimus, legem sanctam, iustam, & bonam non justificandis impiis, sed convincendis superbis prævaricationis gratiâ positam, & contrà Manichæos est, quia secundum Apostolum laudatur, & contrà Pelagianos, quia secundum Apostolum nemo ex lege justificatur; & ideo justificandis eis, quos litera occidit, id est, quos lex bona præcipiens prævaricatione reos facit, spiritus gratiâ gratis opitulatur. Item, quod arbitrium sui in malum liberum dicimus, ad agendum bonum gratiâ Dei esse liberandum, contrà Pelagianos est: quod autem dicimus ab illo exortum, quod antèa non erat malum, contrà Manichæos est &c. Utrosque igitur Catholica fides sicut & ceteros hereticos adversarios invenit, utrosque divinatorum testimoniorum auctoritate, & luce veritatis convincit. Lib. 3. contrà duas Ep. st. Pelag. in fine cap. 9.

X C V I I.

Censores.

Jam pridem è Catholicis plurimi doctrinâ, & pietate laudabiles confessi sunt, Sanctum Augustinum Pelagianismi odio ita in contrariam partem inclinasse, ut per seipè Calvinò potius, quàm Tridentinis Patribus favere videatur.

X C V I I I.

Censores.

Vel denique si aliquot locis plus intendit Augustinus, applicandum illis erit, quod in eo notarunt plures, & graves Doctores Catholici, excessisse interdum æstu disputationis abreptum, & in odium hæresis, quam impugnabat, ad contrarium extremum inclinasse.

X C I X.

Censores.

Ut sit nimia quedam severitas, & iniqua vexatio, que medium illud, in quo veritas sedet, transgredi jubet, si præcat Augustinus.

Sanctus Cœlestinus.

Mirificè prius laudato Sancto Augustino addit: Quia nonnulli, qui Catholico nomine gloriantur, in damnatis autem hæreticorum sensibus seu pravitate, sivè imperitiâ demorantes, piissimis disputatoribus obviare præsumunt, & cum Pelagium, atque Cœlestium anathematizare non dubitent, magistris tamen nostris, tanquam necessariam modum exceiserint, obloquuntur &c. In Epistolâ ad Episcopos Gallia cap. 3. ut Censores ipsi tradunt.

Censores.

Sanctus Augustinus.

Respondeo dupliciter intelligi posse Beatum Augustinum, aliosque Patres interdum excessivè locutos esse. Primò scienter, & contrà mentem suam, asserendo aliquid à veritate alienum, quod est mentiri, id est, contrà mentem ire. Secundò nescienter, & loquendo quidè, ut sentiebant, sed æstu disputationis, & vehementiâ spiritûs ad alterum extremum interdum declinantes intellectu, æquè ac verbis, quod non est mentiri, sed falli, & dicere falsum sinè mendaciò. Secundum contigisse Augustino, & aliis non solum affirmant auctores citati, sed & plures alii.

Non est ita, ut loqueris, quicumque ista dixisti, non est ita, multum falleris, vel fallere meditaris. Lib. 2. de Nupt. & Conc. cap. 3. Objecerat enim Julianus, Augustinum, cum longius à Pelagiano dogmate recedere vellet, ad Manichæos accedere: instar ferarum, que circumdantur pinnis, ut cogantur in retia, quibus quoniam deest ratio in verum exitium vanâ formidine contruduntur. Cui Augustinus: Agnosce igitur in tuo dogmate nomen tuum, & Catholicis, à quibus confutaris, desine objicere & dogma, & nomen alienum. Nam veritas utrosque redarguit, & Manichæos, & vos. Ibidem.

Sanctus Prosper.

Multi, inquis, singula hæc credentes, ac justo amplius asserentes variis, sibi que contrariis sunt erroribus involuti. Placet igitur tibi cum hæreticis Catholicos, cum victis damnare victores, & eos erroris notâ adurere, qui errorem ab Ecclesiâ depulerunt. Libro contrà Collatorem cap. 10. Hinc dicebat Magnus ille Theologus Gregorius Ariminensis ab hinc 300. & amplius annis supremus Augustiniana Reipublicæ Moderator: Quâ potestate dicunt, Augustinum hic non propriè, & verè, sed excessivè locutum, dicit alius similiter in aliis regulis per Augustinum positis fuisse locutum excessivè, & non ut sonant illas esse tenendas; sed sic dicendo non est dubium intuenti diligenter, quòd in multis quis laberetur errores 2. sent. dist. 33. quest. 3.

C I.

Censores.

Sanctus Augustinus.

Ita sæpè in libris Retractationum se purgat Augustinus,

Quamvis & in his libris, qui non contrà illos omninò
L 5 nempè

nus, quòd olim contrà Manicheos, qui dicebant omnia bona à Deo bono, omnia mala à Deo malo, quasi fato, non autem liberè ab homine fieri, scribens ita liberum arbitrium predicavit, ut gratiæ oblitus esse videatur; Contrà postea orio Pelagio hoste gratiæ ita gratiam extollit, ut liberum arbitrium deprimere censeatur.

nempè Pelagianos, quippè illi nondum erant, sed contrà Manicheos conscripti sunt de libero arbitrio, non omni modo de istà Dei gratiâ reticimus, quam nefandâ impietate conantur auferre: diximus quippè &c. (& eam in rem pluribus testimoniis allatis concludit) Ecce quàm longè antequam Pelagiana heresis extitisset, sic disputavimus, velut jam contrà illos disputavimus. Lib. 1. Retractat. cap. 9.

Sanctus Prosper.

Sed videant quomodo se à dedecore istius exuant falsitatis, qui possunt tam inepta confingere, si hi, quorum abutuntur auribus, aliquantulum diligentia ad cognoscenda ea, quæ præstantissimus minister gratiæ Augustinus disputavit, intenderint. Licet omnem istius inquisitionis moram ipsi, qui hæc loquuntur, prævenire deberent, proferendo, atque explicando libros, ullamve eorum particulam demonstrando, quam per dubium saltem intellectum tali interpretationi obnoxiam vir Sanctus ediderit. In Epist. ad Rufin.

C I I.

Censores.

An non hoc ipsum est, quod Molina concedit, quodque ab eo superbè dictum exaggerari consuevit ab adversariis, rationem hanc tuendæ libertatis non fuisse datam, & explanatam ab Augustino contrà Pelagianos disputantem?

Sanctus Gelasius Papa.

O si studerent adversus eos, nempè Pelagianos, Majorum nostrorum libros, responsaque cognoscere, illis omnibus modis cerneretur nihil esse prorsus, quod ab istis fuerit ventilatum, & ab illis magnificè veritate contritum, sicque de cunctis eorum nequitias refutandis fideles quoque viderentur instructi, ut nihil amplius quæreretur. In Epistolâ ad Honorium Episcopum contrà Pelagianos.

C I I.

Censores.

Nulli Patrum promissa fuit infallibilitas, & singuli ferè in quibusdam erraverunt, ut Cyprianus in rebaptizandis hereticis, Hieronymus in aliquâ parte Danielis rejiciendâ &c. & ut plura dicamus speciatim de Augustino.

Sanctus Augustinus.

Undè tibi duobus prioribus libris sic me respondiße arbitror, ut à nullo amplius requiratur. Lib. 5. contrà Jul. Pelagianum cap. 1.

Sanctus Augustinus.

Quod dixi, mihi objice, ut purgem. Lib. 4. contrà Jul. cap. 1. Nam tuam non verret velut lingua Censoris. Lib. 3. cap. 2 r.

Sanctus Prosper.

Doctrinam, quam sanctæ memoriæ Augustinus Episcopus contrà Pelagianos inimicos gratiæ Christi, & liberi arbitrii decomptos per multos annos Apostolicè asseruit, literisque mandavit, quibusdam visum est aut non intelligendo, aut intelligi eam nolendo reprehendere, & hoc quasi compendium cognitionis his, qui judicio eorum ducebantur asserre, ut quæ in libris prædicti viri damnabilia reperisse jactabant, brevium capitulorum indiculis publicarent; talique commento & detestationem ejus, quem impetenter obtinerent, & ab his, quæ infamassent, curam exterriti Lectoris averterent. In Præf. resp. ad Capitula Gallor.

C I V.

Censores.

Sensit ille, nempè Augustinus, mundum in instanti creatum fuisse, lib. 4. de Gen. ad lit. à cap. 21. usque ad finem libri, & lib. 5. cap. 1. & seq. quod non convenit cum Scriptis à Moyse cap. 1. Geneseos, ut ostendunt accuratioribus Theologi, speciatimque Suarez, Molina, Martinon, communiterque rejicitur à Doctoribus Catholicis.

Sanctus Augustinus.

O vita pauperum Deus, in cujus sinu non est contradictio, plus mihi mitigationes in cor, ut patienter tales feram, qui non mihi hoc dicunt, quia divini sunt, & in corde famuli tui viderunt, quod dicunt, sed quia superbi sunt, nec noverunt Moysi sententiam, sed amant suam, non quia vera est, sed quia sua est. Lib. 12. Conf. cap. 25.

Sanctus Thomas.

Sed prior Augustini opinio, de Creatione Mundi in instanti, est rationabilior, & magis ab irrisione infidelium Sacram Scripturam defendens, quod valdè observandum docet Augustinus super Gen. lib. 1. ut sic Scripturæ exponantur, quòd ab infidelibus non irrideantur, & hæc opinio plus mihi placet. 2. sent. dist. 12. quæst. 1. art. 2. in fine corporis.

C V.

Censores.

Sensit etiam, Angelos, & Demones esse corporeos in Psa. 85. & 145. & Epist. 115. aliis in locis, ubi affirmat, aut supponit, habere corpora quædam subtiliora.

Sanctus Augustinus.

Adhererebunt ergo, si eis nulla sunt corpora, spiritus Demonum, imò Spiritus Demones, licet incorporei corporeis ignibus cruciandi. Lib. 21. de Civ. Dei cap. 10.

Sanctus Thomas.

Augustinus loquitur non asserendo, sed opinione Platonicorum utens, qui ponebant, esse quædam animalia aerea, quæ Demones nominabant. 1. Part. Quæst. 51. art. 1. ad 1.

C V I.

Censores.

Item dubitavit, num Sol, & Luna, alique Sydera, quæ oculis conspicimus, sint animata.

Sanctus Augustinus.

De Sole, & Luna talia dicta sunt, tanquam sentiant, & idèd tolerent vanos adoratores suos, quamvis verba ibi accipi possint ab animali ad inanimale translata, modo locutionis, qui vocatur Græcè metaphora. Lib. 2. Retract. cap. 7.

Sanctus

Sanctus Thomas.

Similiter etiam apud Doctores fidei fuit circa hoc diversa opinio. Origenes enim posuit corpora cœlestia animata. Hieronymus etiam idem sentire videtur exponens illud Ecclesiastici primo, *lustrans omnia &c.* Basilius verò, & Damascenus asserunt corpora cœlestia non esse animata. Augustinus verò sub dubio dereliquit, neutram in partem declinans ut patet ex 2. de Gen. ad lit. & in Enchirid. 1. p. q. 70. art. 3.

C V I I.

Censores.

Dubitavit etiam de origine animarum, utrum erentur de novo, quod certissimum est, an ex Adam, propagentur, ut videre est Epist. 28. ad Hieronymum, & Epist. 157. & in libro de Origine animæ.

Sanctus Augustinus.

Proinde ignorantiam meam de origine animarum te corripientem, atque obsurgentem non molestè ferrem, imò insuper & gratias magnas agerem, si eam mihi non solum duris percutes conviciis, sed veris etiam excutes dicitis. Lib. 4. de Orig. animæ cap. 3.

Sanctus Fulgentius.

Cujus quæstionis de Origine animæ Beatus Augustinus profunditatem sibi imperscrutabilem cernens, nullam voluit hujus rei definitam proferre sententiam, incongruum prorsus existimans aliquid affirmare sine dubitatione velle, quod alter posset contrariâ responsione convellere. Cujus tam in decimo libro de Genesi ad literam, quam in libris ad Vincentium Victorem de Origine animæ, nec non in Libro primo ex duobus, quos ad Sanctum Hieronymum scripsit, in tribus quoque Epistolis, quas ad Optatum Episcopum de hâc quæstione composuit, disputatione resulget non minùs copiosâ, quàm profundâ, & eo magis laudabili, quia congruâ temperie moderatâ. Ubi quicquid ingenii acumine, quicquid ratiocinationis ordine, quicquid auctoritatis pondere inquirendum, discutiendumque conspexit, & inquisivit singulariter, & discussit, consensum tamen ab utràque definitione continuit, ne laborem tantæ disputationis inaniter susciperet, quem cujuslibet sententiæ remeraria definitio vacuaret. *Lib. 3. de Verit. prædest. & grat. cap. 18.* Quanto ergo melius ab hujus quæstionis certamine temperamus, in quâ nos inaniter laborare cognoscimus præsertim, quia quod à Sanctis viris majoribus nostris videmus minimè definitum, oportet, nos tanto cautius, atque temperantius querere, quanto ad ejus finem, illos præclaros viros cernimus minimè pervenisse. *Cap. 20.*

C V I I I.

Censores.

Perperam quoque exponit id, quod ait Apostolus Rom. 14. v. 23. Omne quod non est ex fide, peccatum est, quasi velit dicere Apostolus, omnia opera infidelium esse peccata, & sine verâ fide nullum posse fieri bonum opus. Cum tamen ibi sermo sit de eo, quod non sit ex dictamine conscientia judicantis bonâ fide licitum esse id, quod sit, ut ex textu ipso liquet, & communis interpretatio Doctorum contradicit Augustino, qui etiam aliquot locis, ut alibi notavimus, videtur hanc suam assercionem restringere ad bonum opus utile vitæ æternæ consequendæ &c. Utrumque tamen à vero sensu Apostoli loco citato planè alienum est.

Sanctus Augustinus.

Testimonium illud, quod ex Apostolo posui: Omne quod non est ex fide, peccatum est, sicut tibi visum est, accepisti, & exposuisti, non ut sapit, sed ut sapis. De cibus enim Apostolus loquebatur; verum cum dixisset: qui autem discernit, si manducaverit, damnatus est, quia non ex fide, hanc peccati speciem, de quâ agebat, generali voluit probare sententiâ mox inferens: Omne enim, quod non est ex fide, peccatum est. Et inferius: Omne enim velis, nolis, quod non est ex fide, peccatum est. Lib. 4. contra Jul. cap. 3.

Bonifacius II. Papa.

Illos autem, qui præcedente fide, cætera, sicut indicas, volunt gratiæ deputare, suâ professione constringimus, ut multò magis dono gratiæ etiam fidem cogantur adscribere, præter quam nihil est boni, quod secundum Deum quilibet valeat operari, sicut Beatus Apostolus dicit: *Omne quod ex fide non est, peccatum est.* Quod cum ita sit, aut nullum bonum gratiæ deputabunt, si ei fidem subtrahere moliantur, aut si quod bonum esse dicunt de gratiâ, ipsa necessariò fides erit gratiæ deputanda. *In Epistola ad Sanctum Casarium Arelatensem.*

C I X.

Censores.

Norunt etiam quicumque in ejus lectione versati sunt, non adeò felicem in indagando literalis sensu Scripturæ interdum fuisse. Ex quo tamen potissimè argumentandum est, longèque illi in hâc parte præferendum esse Hieronymum, & Chrysostomum.

Sanctus Augustinus.

Cum his autem, qui cuncta illa, quæ vera sunt, falsa esse non dicunt, honorantes, & in culmine sequendæ auctoritatis nobiscum constituentes illam per Sanctum Moysen editam Sanctam Scripturam tuam, & tamen nobis aliquid contradicunt, ita loquor: Tu esto Deus noster arbiter inter confessiones meas, & contradictiones eorum. Lib. 12. Confess. cap. 16.

Sancti Patres.

Hieronymus Epistolâ 30. ad Augustinum ait: Certè quicquid dici potuit, & sublimi ingenio de scripturarum sanctarum hauriri fontibus, à te positum, atque disertum est. Sanctus Prudentius in Epistolâ ad Vincmarum, & Pardulum. Hoc primum vestram sinceritatem monens, ut doctrinam Beatissimi Patris Augustini omnium absque ulla dubietate undecunque doctissimi, sanctarum scripturarum auctoritati in omnibus concordissimam; quippè nullus Doctorum abstrusa earum scrupulosius rimatus, diligentius exquisierit, verius invenerit, veracius protulerit, luculentius enodaverit, fidelius tenuerit, robustius defenderit, effusius disseminaverit &c. Remigius Antiodorensis in 2. ad Cor. Sicut Sol excedit in lumine omnes planetas, ita Augustinus omnes excessit in exponendis Sacris Scripturis. Hugo de Sancto Victore Serm. 25. Indè & de ipso in hâc ejus solemnitate canimus, quod Prophetarum, & Apostolorum plenus spiritu, quæ prædixerunt mystica, fecit nobis pervia, post quos secundâ dispensandâ verbi Dei primus refulsit gratiâ &c.

C X.

Censores.

Durius quoque loquitur pluribus locis de Veritate Corporis Christi in Eucharistiâ, ut supra indicavimus, quâ de causâ suum planè illum esse gloriantur, sed falsò Calvinistâ, & Eminentissimâ doctrinâ, æquè ac dignitate Cardinalis Perronius in libro singulari, cui titulus est: *Refutatio objectionum ex Divo Augustino contra Sanctum Eucharistiæ Sacramentum* cap. 1. ipso initio idcirco vocat Sanctum Augustinum magnum præsentium Sacramentorum Patronum.

Sanctus Augustinus.

Admonet me planè, ac mihi jubet suavisimo imperio lex Christi, hoc est charitas, ut cum aliquid falsi in libris meis, me sensisse homines putant, quod ego non sensi, atque id ipsum falsum alteri displicet, alteri placet, malim, me reprehendi à reprehensore falsitatis, quam ab ejus laudatore laudari; Ab illo enim quamvis ego non rectè, qui hoc non senserim, error tamen ipse rectè vituperatur. Ab hoc autem nec ego rectè laudor, à quo existimor id sensisse, quod vituperat veritas, nec ipsa sententia, quam vituperat veritas. Lib. 1. de Trin. cap. 3.

Guitmundus Episcopus.

Quid hic Umbratici respondebunt? Ubi in tantâ luce lucifugæ nostri umbram parabant? Ecce Augustini manifestissima documenta recitantur, nihil in eis scrupulosum, nihil ambiguum, aut de his se explicent, aut Augustinum nobis objicere desistant. *Lib. 3. de Verit. Euchar. contra Berengarium Tom. 11. Bibl. Patr.*

C X I.

Censores.

Item lib. 1. de Pecc. Mer. & Rem. cap. 20. & Libro de Prædest. Sanctor. cap. 13. & lib. 2. Oper. Imp. contra Jul. cap. 29. docere videtur, Sacramentum Eucharistiæ non minus esse necessarium parvulis ad salutem, quam baptismum, neque minus ad eos pertinere quod dicitur Jo. 6. v. 54. Amen amen dico vobis, nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis, quam istud Jo. 3. v. 6. Nisi quis renatus fuerit ex aquâ, & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.

Sanctus Augustinus.

Sancto Innocentio vide quid respondeas, qui nihil aliud de hac re sapit, quam quod isti, in quorum conventum, si tamen prodest aliquid, te introduxi. Cum his etiam ipse confidet, etsi posterior tempore, prior loco &c. Qui denique parvulos defini vit, nisi manducaverint carnem filii hominis, vitam prorsus habere non posse. Huic responde, imò ipsi Domino, cujus ille Anistea usus est testimonio. Lib. 1. contra Jul. cap. 4.

Sanctus Innocentius Papa.

Illud verò, quod eos Pelagium, ac Cælestium, vestra fraternitas asserit prædicare parvulos æternæ vitæ præmiis etiam sine baptismatis gratiâ posse donari, per fatuum est. Nisi enim manducaverint carnem filii hominis, & biberint sanguinem ejus, non habebunt vitam in semetipsis; Qui autem hanc eis sine regeneratione defendunt, videntur mihi ipsum baptismum velle cassare, cum prædicant eos habere, quod in eos creditur non nisi baptisate conferendum. *In Epistola ad Patres Milevitana Synodi apud August. Epist. 93.*

Sanctus Gelasius Papa.

Ut providentia Dei omnes Pelagianorum nequitias amputaret, non solum dictum est: *Qui non fuerit renatus ex aquâ, & Spiritu sancto non intrabit in regnum cælorum, sed etiam pariter dictum est: Qui non manducaverit carnem filii hominis, & biberit ejus sanguinem non habebit vitam in semetipso.* De vitâ autem æternâ hoc dictum nullus addubitatur, quoniam multi non manducantes hoc Sacramentum vitam habere videantur præsentem. *In Epistola ad Episcopos Piceni.*

C X I I.

Censores.

Indèque disputans contra Pelagianos, probat, infantes sine Eucharistiæ sumptione non posse vitam æternam consequi, quam sumptionem distinguit à baptismo, quasi velit, debere infantes necessariò esse reipsâ, & distinctè utriusque Sacramenti participes Baptismi, & Eucharistiæ, ut vitam æternam obtineant. Sic enim loquitur cap. illo 20. lib. 1. de Peccat. mer. auferatur ergo jam dubitatio &c. Quæ verba sunt adeò manifesta, ut difficillimè patiantur benignam interpretationem, quâ plerique Theologorum Augustinum ab errore excusare conantur, error enim est notatus, & damnatus sub mathemate à Concilio Tridentino.

Sanctus Augustinus.

Nihil hic de nostro asseramus, ipsum Apostolum item audiamus; Cum ergo de isto Sacramento loqueretur ait: Unus panis, unum corpus multi sumus. Intelligite, & gaudete, unitas, pietas, veritas, charitas unus panis, unum corpus multi sumus; recolite enim, quia panis non fit de uno grano, sed de multis. Quando ergo exorcizabamini, quasi molebamini; quando baptizati estis, quasi conspersi estis, quando Spiritus sancti sanctificationem accepistis, quasi colti estis; estote, quod videtis, & accipite quod estis &c. In Sermonem ad Infantes antè Altare.

Sanctus Fulgentius.

Beatus quoque Augustinus de hac re sermonem fecit admodum luculentum, & aptum ædificationi, & instructioni fidelium (*& toto sermone recitato, in quo verba proximè recensita leguntur*). Arbitror, ait, Sancte frater, disputationem nostram præclari Doctoris Augustini sermone firmatam, nec quicquam esse aliquatenus ambigendum, tunc unumquemque fidelium corporis, sanguinisque Dominici participem fieri, quando in baptisate Corporis Christi efficitur, nec alienari ab eo panis, calicisque consortio, etiam si antequam panem illum comedat, & calicem bibat, de hoc sæculo in unitate Corporis Christi constitutus abscedat. *In Respons. ad questionem de Baptismo Æthiopsis.*

Concilium Tridentinum.

Neque idèò tamen damnanda est Antiquitas, si eum morem, nempe dandi Eucharistiâ parvulis, in quibusdam locis aliquando servavit; ut enim Sanctissimi illi Patres sui facti probabilem causam pro illius temporis ratione habuerunt, ita certè eos nullâ salutis necessitate id fecisse sine controversiâ credendum est. *Sessio 21. cap. 4.*

CXIII.

Censores.

Præterea lib. 2. contra Jul. cap. 10. docet cogitationes morosas, siquæ delectationes voluntarias de rebus venereis esse dumtaxat peccatum veniale, modò absit consensus in opus, seu malum desiderium, vel illius periculum. Quæ doctrina ab omnibus Catholicis jam pridem rejicitur, nec sine scandalo à quoquam obtruderetur.

Sanctus Augustinus.

Ita dici potest in homine uno, si delectationibus illicitis, à quibus se continuo deberet avertere cogitatio, libenter sola pascatur, nec facienda decernantur mala, sed tantum suaviter in recordatione teneantur, quasi mulierem sine viro posse damnari, absit hoc credere. Hæc quippe una persona est, unus homo est, totusque damnabitur, nisi hæc, quæ sine voluntate operandi, sed tamen cum voluntate animi talibus oblectandi, solius cogitationis sentiuntur esse peccata, per mediatoris gratiam remittantur. Lib. 12. de Trin. cap. 12.

CXIV.

Censores.

Certe cum eadem sit judiciorum, & affectuum alea, & Augustinus tantâ contentione pugnet contra Pelagianos, ut obtineat nullum esse quantumvis Sanctum, cui non sit opus dicere, dimitte nobis debita nostra, ob quotidianos voluntatis lapsus, nescio quid Baianis in mentem venerit, ut Augustiniani videri velint, cum tanto nisu persuadere conantur, esse aliquos, nempe Augustinum, qui judicio nunquam labantur.

Sanctus Augustinus.

Neque enim negare debeo, sicut in ipsis moribus, ita multa esse in tam multis opusculis meis, quæ possint iusto iudicio, & nullâ temeritati culpari. Ex quibus si aliena reprehenderes, illic & tibi fortassis ostenderem, qualem te esse, in quibus non peperam reprehenderes, vellem, meque tibi juniori major, & propositus subditi correctionis exemplum quantum humilius, tanto salubrius exhiberem. Sed ea in me reprehendisti, quæ non corrigere humilitas, sed partim fateri, partim defendere veritas cogit. Lib. 4. de Orig. animæ cap. 1.

Beatus Jordanus de Saxonia.

Ipsè tamen postea Augustinus tam ab erroribus intellectus, quam à corruptione affectus per actum hierarchicum purgatus fuit. Serm. 138. Sanctus Thomas Villanovanus ait: Hæc igitur Augustini tam profunda humilitas apud Deum, & homines sapientiâ, & intellectu illum sublimiter exaltavit, quoniam Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Undè potest de illo intelligi Prophetæ vaticinium, dedit abyssus vocem suam altitudinem phantasiæ. Abyssus, inquam, humilitatis Augustinus vocem Hab 3. v. 10. doctrinæ suæ populis dedit propter phantasiæ suæ, idest, ingenii altitudinem, quam propter humilitatem contulit illi Deus. Conc. 2. de Sancto Augustino.

CXV.

Censores.

Constat ergo exemplo Sancti Bernardi tales esse, quas dixerat duas columnas, ut non sit necessariò timendum, si quis ita divellatur ab Augustino, ut tamen innitatur Ambrosio, etiam in iis, quæ contra Pelagianos Augustinus disputavit &c.

Sanctus Augustinus.

Quid ergo, quo me ab illo in hac causâ separandum putas? Postea: Ergo ille noster, an vester sit, & vos videtis. Lib. 4. contra Jul. Oper. Imper. cap. 119.

Sanctus Bernardus.

Ab his ergo duabus columnis (Augustinum loquor, & Ambrosium) crede mihi, difficile avellor; Cum his, inquam, me aut errare, aut sapere fateor. Epistola 77. ad Hugonem de Sancto Victore.

CXVI.

Censores.

Quid igitur mirum, si vir alioqui doctissimus, & sanctissimus Augustinus difficultatere oppressus, nihil aliud invenerit, in quo essentiam originalis peccati constitueret?

Sanctus Augustinus.

Hominem tuo iudicio doctissimum, & peritissimum non dubitasti reprehendere. Ego autem & me doctissimum, ac peritissimum nescio, imò verò me non esse certissime scio. Lib. 4. de Orig. animæ initio.

Beatus Jordanus de Saxonia.

Quantum ad dictorum sufficientiam, quia nihil deest in libris Augustini, quod pertinet ad scientiam legis divinæ; Undè dicit Volusianus scribens ad Augustinum [utcumque in aliis Sacerdotibus toleratur incertia, sed cum ad Antistitem Augustinum venit, legi Dei deest, quicquid Augustinum contigerit ignorare] Sermone 148.

CXVII.

Censores.

Nempe jam nos docuit Gerson, & Abulensis, quòd pertineat hæc approbatio, non enim eò, ut intelligamus, Augustinum nullis esse humanis defectibus obnoxium, sed rarioribus, & levioribus.

Sanctus Augustinus.

Senti de Augustino quicquid libet, sola me in oculis Dei conscientia non accuset. Quod enim ait Apostolus: Mihi minimum est, ut à vobis iudicer, aut ab humano die. Lib. contra Secundinum cap. 1.

Arnobius junior.

Serapion dixit: Testor Deum, quia sollicitudini meæ universa ambiguitate eliminata, si de his ejus, scilicet Augustini, mihi definita proferas, & de omnibus, quæ transacta sunt, evidentia ejus afferas documenta: fateor enim me ejus assertiones ita probatas habere, ut se ipsum ore suo hereticum detegat, qui Augustinum putaverit in aliquo reprehendum eloquio. Arnobius dixit: Meo sensu locutus es, nam ea, quæ ejus nunc profero, ac si sacratissima Apostolorum scripta sic credo, & teneo, & defendo. Tomo 5. Bibl. Patrum par. 3.

CXVIII.

Censores.

Sensit Augustinus mundum in instanti creatum fuisse, quod non convenit cum scriptis à Moyse &c.

C X I X.

Censores.

Contrariam Augustino sententiam non modò probabiliorem judico, sed certam, & indubitata veritatis.

C X X.

Censores.

Explicatio hæc censetur ab omnibus improbabilis, nec ego dubito, quin si Augustinum non haberet Patrum, manifestè damnata fuisset, ut hæretica.

C X X I.

Censores.

Contrarium docent omnes alii Patres, icque omnino evincit simplex, & historialis narratio Moyse, quare jam erroneum est dicere, omnia uno die esse creata.

Patres, & Doctores.

Cassiodorus. De iisdem principiis Sanctus quoque Augustinus disertus, atque cautissimus disputator duodecim volumina conscripsit, quæ doctrinarum per e omnium decore vestivit, hæcque vocavit de Genesi ad literam, qui quamvis de eadem re tractaverit, quæ Beatus Basilus, & Sanctus Ambrosius celeberrimè laude fulserunt, tamen quod post disertos viros minimè contingere solet, opus suum longè in aliam summitatem, Domino largiente, produxit. *Lib. 1. divin. Institut. cap. 22. Sanctus Thomas:* Hæc opinio, nempe Augustini de simultaneâ rerum creatione, plus mihi placet. 2. sent. distin. 12. quæst. 1. art. 2. *Beatus Albertus Magnus:* Sinè præjudicio sententiæ melioris videtur Augustino consentiendum &c. Dicendum ergo, quod per distinctionem, quam ponit Moyse, intelligitur distinctio rerum secundum naturæ principia, & non distinctio temporum. 1. part. Summæ quæst. 12. de quatuor coævis. *Egidius 1. part. Hexameron cap. 28.* Non autem ista dicimus, ut improbemus opinionem Augustini, quæ est valde subtilis, & solemnis. *Dionysius Carthusianus:* Augustinus excogitavit quandam expositionem subtilem, per quam defendit Scripturam ab irrisione hujusmodi, & tamen salvavit scripturæ, & fidei veritatem. *In cap. 1. Gen. art. 5.*

C X X I I.

Censores.

Augustinus verò clariùs Durando ad stipulari videtur, cum actum peccati nullo modo Deo agenti tribuit, sed solum humano arbitrio &c. id quod clariùs ostendit lib. de perfect. justitiæ ratiocin. 4. ubi sic quærit. Quid est peccatum actusne, an res? Si res est &c.

Sanctus Prosper.

Stupeo sanctitatem vestram objectionem calumniantium à personâ defensoris gratiæ non potuisse discernere, & verba obtrectantium ei ipsi, qui obtrectatoribus suis responderet, aptasse. *Ad 10. dubium Genensium contra Sanctum Augustinum.*

C X X I I I.

Censores.

Petimus ergo à Baianis quanti facienda sit Augustini doctrina dicentis fallibilem esse scriptoris non Canonici auctoritatem, & hanc esse illius differentiam à Canonico, quod sinè peccato, vel injuriâ cujusquam suspecta esse quandoque possit. Si negant esse probandam, fidem fallunt, & positos à se terminos primi transgrediuntur, Augustinum deserendo. Si probandam fatentur, cum negare non possint, quin Augustinus sit intrâ numerum Auctorum non Canonicozum, restat ut fateantur sinè peccato, vel injuriâ cujusquam dubiam aliquando videri posse illius auctoritatem, atque sententiam. Eset autem ridiculus, qui ea, quæ ille dicit de fallibilitate scriptoris non Canonici intelligenda diceret cum exceptione ipsius Augustini.

Sanctus Thomas Villanovanus.

Ultimum quoque ingenii testimonium hoc est præstantissimum, quod ita conspicuè in tantâ nebula veritatem intuitus est Augustinus, & ita eam in tantâ sylva errorum discussit, ut cum in hoc ipse omnium primus extiterit, usque hodie post tam longum tempus id teneat, id sequatur Ecclesia, & fidei Schola, quod Augustinus decreverit. *Conc. 2. de Sancto Augustino in fine.*

C X X I V.

Sanctus Augustinus.

Nemo jam molestus sit dicendo mihi, non hoc sensit Moyse, quod tu dicis; sed hoc sensit, quod ego dico. Si enim mihi diceret, undè scis hoc sensitisse Moysem, quod de his verbis ejus eloqueris, æquo animo ferre deberem, & responderem fortasse, quæ superius respondi, vel aliquando uberior, si essem durior. Lib. 12. Conf. cap. 24. Illud autem, quod contendunt, non hoc sensitisse Moysem, quod ego dico, sed quod ipsi dicunt, nolo, non amo, quia & fita est, tamen ista temeritas non scientia, sed audaciæ est, nec visus, sed typhus eam peperit. Cap. 25. Ita cum alius dixerit, hoc sensit, quod ego, & alius, imò illud, quod ego, religiosus me arbitror dicere, cur non utrumque potius, si utrumque verum est? & si quid tertium, & si quid quartum, & si quid omnino aliud verum quispiam in his verbis videt, cur non illa omnia vidisse credatur, per quem unus Deus sacras literas vera, & diversa visuris multorum sensibus temperavit? Cap. 21.

Sanctus Augustinus.

Redde verba mea, & vanesceet calumnia tua. Lib. 4. contra Julian. cap. 8.

Sanctus Augustinus.

Sane cum in omnibus literis meis non solum pium Lectorem, sed etiam liberum correctorem desiderem, multò maxime in his, ubi ipsa magnitudo quæstionis utinam tam multos inventores habere posset, quam multos contradictores habet; veruntamen sicut Lectorem meum nolo mihi esse deditum, ita correctorem nolo sibi: Ille me non amet amplius, quam Catholicam fidem, iste se non amet amplius, quam Catholicam veritatem. Sicut illi dico: Noli meis literis, quasi scripturis Canonice inservire, sed in illis, & quod non credebam, cum invenis, incunctanter crede, in istis autem, quod certum non habebas, nisi certum intellexeris, noli firmiter retinere: Ita illi dico: Noli meas literas ex tuâ opinione, vel contentione, sed ex divinâ lectione, vel inconcussa ratione corrigere. Lib. 3. de Trinit. in proœmio.

CXXIV.

Censores.

Augustinus argumentis Juliani non satisfecit. In articulis censuratis à Sacra Facultate Theologica Lovanienfi, & Inquisitione Vallisoletanâ anno 1650. Martii 28. & apud Rivium lib. 4. de Vitâ Sancti Augustini cap. 10. §. 6.

Venerabilis Beda, & Sanctus Prudentius

Julianus homo ut Rethor peritissimus, ita gratiæ Dei post Pelagium impugnator acerrimus, ut aperi- tius scripta ejus, quibus contrâ strenuissimum ejusdem gratiæ propugnatorem Augustinum inaruit, ostendunt. *Initio Præfat. in Cantica.* Sanctus Prudentius ait: Cum à Patribus, præcipuèque Beatissimo Augustino Pelagianis competentissimè, abundantissimèque responsum fuerit &c. *In Epistolâ ad Gelinonem Archiepiscopum Senonen. ante lib. de Prædest.*

Sanctus Augustinus.

Vitreas argutias tuas, & fragilia, quibus tibi mul- tum videris acutus, & nitidus, argumenta confringam. In fine lib. 1. contrâ Julianum. *Dialecticorum quasi jaculis oneratus acutis in certamen procedis, & iactas plumbeos pugiones.* Lib. 3. cap. 7. contrâ eundem.

CXXV.

Censores.

Volentes sustinere partes Juliani non posse Augustini rationibus convinci.

Sanctus Prosper.

Quicquid etiam in libris contrâ Julianum ab ipso sub hac quæstione objectum, potentissimè debel- lasti, hoc totum ab istis Sanctis intentiosissimè conclamatur. *In Epistolâ ad Sanctum Augustinum.*

Sanctus Augustinus.

Necessarios articulos sermonis tui quantum me adju- vat Dominus comprehendendo, atque confringo, ut totum corpus victum facere conspiciat, qui & illatua, & hæc nostra perlegerit. Lib. 4. contrâ Jul. cap. 9.

CXXVI.

Censores.

Si triumphus Ecclesiæ niterentur posterioribus scrip- tis Augustini, immeritò de Pelagianis triumphasset Ecclesia.

Sanctus Prosper.

Contrâ istam (*recitat enim Celestini Papæ elogium de Sancto Augustino*) clarissimam laudationis tubam, contrâ istam sacratissimi testimonii dignitatem audet quisquam malignæ interpretationis murmur emitte- re? & perspicuæ, sincerissimæque sententiæ nubem obliquæ ambiguitatis obtendere? Ut scilicet, quia in Epistolâ Papæ librorum, pro quibus actum est, non expressus est titulus, hinc eos appareat non pro- batos, & istam in Sanctum Augustinum laudationem pro anteriorum scriptorum meritis fuisse collatam. Maneat planè, maneat ista conditio, ut horum librorum (*quos nempe postremos in materiâ de Gratiâ edi- derat*) novitas repudiata videatur, si in eadem causâ ejusdem viri dissentit antiquitas, & ut inutile, aut incongruum judicetur, quod ab his, quæ contrâ Pelagianos condidit, dissonans invenitur. *Contrâ Collat. cap. 43.*

Sanctus Augustinus.

Proficienter me existimo Deo miserante scripsisse, non tamen à perfectione cæpisse. Lib. de Dono perf. cap. 21.

CXXVII.

Censores.

Augustinus fuit Doctor perinde ac alius etiam mo- dernorum.

CXXVIII.

Censores.

Augustini dotès seu naturales, seu infuse non fue- runt altioris ordinis, quàm aliorum Doctorum, etiam Scholasticorum.

Sanctus Thomas Villanovanus.

Hoc sibi justissimè vindicat Augustinus, hæc pars Augustini in hac sapientiæ luce, sicut Sol omnia astra, ita cæteros omnes post Apostolos superat Augustinus &c. Etenim intellectus acumine, ingenii perspicuitate, disputandi acrimoniam, inveniendi copiam, disserendi subtilitate monstrum quoddam in naturâ fuit Augustinus, qui humanæ intelligentiæ terminos irradiante DEO visus est transcendisse, vir intellectu, ut quidam ait, & sapientiâ propè divinus. *Conc. 1. de Sancto Augustino.* Quis enim ita ex- celluit ingenio? quis ita valuit facundiâ? quis humanarum, divinarumque rerum sapientiâ sic effulsit? quis tot, tantisque voluminibus Dei Ecclesiam illustravit? quis Ecclesiasticos Ordines sic edocuit? Men- titur, ait quidam, qui se omnia Augustini volumina legisse jactat, plus valuit ille scribere, quàm nos sufficimus legere. *Conc. 3. de eodem.*

Sanctus Augustinus.

Quicquid de arte loquendi, & disserendi, quicquid de dimensionibus figurarum, & de musicis, & de nu- meris sine magnâ difficultate nullo hominum tradente intellexi &c. Non enim sentiebam, illas artes etiam ab studiosis, & ingeniosis difficillimè intelligi, nisi cum eis easdem conabar exponere, & erat ille excel- lentissimus in eis, qui me exponentem non tardius se- queretur. Lib. 4. Confess. cap. 16.

CXXIX.

Censores.

Vindicanda est Ecclesia à tutelâ, & pedagogiâ Au- gustini.

Sanctus Augustinus.

Te ergo vera sponsa veri Christi Ecclesia Catholica alloquar, & ego te pro modulo meo qualiscunque fi- lius, & servus tuus positus in te dispensare cibaria conservis meis. Lib. 15. contrâ Faustum cap. 3.

Facundus Hermianensis.

Audeant isti, si possunt, hæreticum dicere Augustinum, audeant sollicitâ præsumptione damnare, & tunc verè dicent, quæ sit pietas, & constantia Ecclesiæ Latinorum, quam DEUS magisterio ejus in- tituit, atque firmavit, cum ab omnibus confestim anathematizati fuerint, & tanquam putrida, & mor- bida membra præcisi. *In Libro contrâ Mocianum.*

CXXX.

Censores.

Utrum Augustinus contra id, quod sentimus, sentiat non admodum curandum.

Sanctus Augustinus.

Non valde curo, inquam, superborum, imperitorumque iudicia, qui similiter in legendos libros, atque in salutandos homines irruunt. Lib. 1. de Ordine cap. 11.

Beatus Albertus Magnus, & Sanctus Paulinus.

Dicendum quod sic, quia hoc Augustinus apertè dicit, cui contradicere impium est in iis, quæ tangunt, fidem, & mores. *in 2. p. Summ. Theol. tract. 14. quæst. 184. ad quæst. 3. Sanctus Paulinus Epist. 36. ad Romanianum inter Augustinianas ait: Si audias, si sequaris Augustinum, ut rursum te sermone Salomonis alliciam: Fili coronam accipies gratiarum tuo vertici. Postea: Verè enim Pontifex, & verè Consul, Licenti, eris, si Augustini vestigiis Prophetiis, & Apostolicis disciplinis, ut sacro Beatus Helisæus Helix, ut illustri Apostolo Timotheus adolefcens adhareas indivulso per itinera divina comitatu &c.*

C X X X I.

Censores.

Jam enim in libris editis constat, quantas turbas excitarit una vocula tantà adulatione jactata: Reliquos quidem Patres utiles, sed Augustinum unicum esse necessarium, & ad omnes materias Theologicas sufficere: Quasi Ecclesia Dei ad tantam solitudinem redacta sit, ut non ex multorum Patrum consensu, sed ab unus suffragio suarum decisionum robur mutuari cogatur.

Sanctus Augustinus.

Tantumque mihi tributum est, ut ubicunque me presente loqui opus esset ad populum, rarissime tacere, atque alios audire permetterer. In prologo Retract. Absit à me ista, quam mihi objicis, arrogantia, ut me istam causam contra vos, unum pro omnibus agere pollicerer. In fine lib. 2. contra Julianum.

C X X X I I.

Censores.

Vidimus sectione precedenti Scriptores Synopsis ejus vitæ, nempe Jansenii, hoc ipsius celebre dictum veluti tanto Viri dignum apophthegma referre: Patres cæteros utiles esse, sed Augustinum necessarium, imò unum pro omni materia Theologicâ sufficere. Quæ propositio non modò gravem exaggerationem, sed etiam perniciosum errorem continet.

Sanctus Augustinus.

Unus sum è multis, qui prophanas vestras novitates, ut possumus, refutamus, sicut unicuique nostrum Deus partitus est mensuram fidei. Lib. 6. contra Jul. cap. 8.

Nunc ergo ne tui stomachi follis indigestâ maledictorum cruditate rumpatur, in hunc evome, si audes, calumniosas tuas vanitates, & insanias mendaces &c. Insignis Ecclesiarum Doctor loquitur. Libro 2. contra eundem cap. 8.

Martinus V. Papa.

Quicumque de Christo, de fide, de religione aliquid saperent, omnibus in ore erat Augustinus, ut nihil penè ex sacris literis possit, nisi eo Duce intelligi, nihil nisi eo interprete explicari. Eo jam auctore factum est, ut nec Philosophis sapientiam invideamus, non Oratorum eloquentiam desideremus, non studiosorum ingenia requiramus, non denique nobis acumen Aristotelis necessarium sit, non Platonis eloquentia, non prudentia Varronis, non gravitas Socratis, non auctoritas Pythagoræ, non Empedoclis solertia, non cujuscumque illius generis hominum scientia, ac virtus exemplo, aut documento nobis esse debeat. Idem nobis Prophetarum oracula, idem Apostolorum voces refert, idem omnem omnium scripturarum sensum exprimit, unus postremò omnium Patrum, sapientumque ingenia, ac studia exhibet; si veritatem quæris, si doctrinam, si pietatem, quis doctior? quis justior? quis, ut ita dicam, sanctior Augustino? *In Sermone de translato Corporis Sanctæ Monicæ.*

C X X X I I I.

Censores.

Non est cur Sancti Pauli, ac Sancti Augustini verbis teneamur, qui aliquando omnia mera Dei voluntati attribueri videntur etiam absque ullo bonorum nostrorum operum intuitu. Hos enim duos magnos viros, quasi duo maria magna considerare necesse est, qui ingeni sui impetu in unum litus ita exundant, ut alterum pro aliquo tempore sicum relinquere velle videantur; Verùm sicut Oceanus postquam in aliquam plagam effusus sparsus est, in limites sibi à Deo constitutos regreditur, sic istiusmodi Viri postquam in rebelles veritatis impugnatores insiluerunt, ad tranquillam equalitatem adificationi fidelium accomodatam redeunt.

Sanctus Augustinus.

Sic vis Disputatoribus non præjudicare Catholicis nonnulla, quæ ab eis, sicut putas, incautiùs fusa, vobis objicimus, quid est hoc, nisi dicere, etiam in Scripturis Sanctis ea, quæ pro se usurpant hæretici, incautiùs fusa esse, quo sceleratius quid potest dici? Lib. 4. Oper. Imperf. contra Jul. cap. 112.

C X X X I V.

Censores.

Ingenii Sancti Pauli ardor satis fervebat, ut in ejusmodi expressiones, excessivas nempe, facillè abriperetur: Sic cum vult Christianis sublimem gratiæ baptismalis ideam tradere, ipsosque ad illius conservationem potenter hortari, videtur asserere impossibile esse eos, qui aliquo crimine lapsi sunt, rursus ad eam revocari per penitentiam. Cum in Epistola ad Romanos fidem

Sanctus Augustinus.

Si enim ad Scripturas Sanctas admissa fuerint velut officiosa mendacia, quid in eis remanebit auctoritatis? Quæ tandem de Scripturis illis sententia proferetur, cujus pondere contentiosæ falsitatis coneratur improbitas? Statim enim, ut protuleris, si aliter sapit, qui contra nititur, dicit illud, quod probatum erit, honesto aliquo officio Scriptorem suis

dem extollit, arma Calvino videtur ministrare ad suam hæresim stabilendam, & videtur asserere per eam solam quemlibet salvari. Cum vero in Epistolâ ad Corinthios charitatem prædicat, videtur omnia, quæcumque de fide dixerat, evertere, & omnem spem nostram in eâ ponere.

se mentium? Epistolâ nonâ ad Sanctum Hieronymum.

C X X X V.

Censores.

Spiritus Pauli sublimis, & acer in partem, in quam inclinat, ira vehementer fertur, ut in extrema declinare, alterumque extremum negare videatur.

Sanctus Augustinus.

Quæ auctoritas literarum aperiri, quis sacer liber evolvi, quod documentum cuiuslibet scripturæ ad convincendos errores exeri potest, si hæc vox admittitur, si alicujus ponderis æstimatur? Lib. 11. contra Faustum cap. 2.

Sanctus Rhemigijs.

Graviter percussi, & confusi animo vidimus in eis, & Scripturæ Sanctæ certissimam veritatem, & Beatissimorum Patrum, præcipueque Sancti Augustini reverendam, & in omni Ecclesiâ Catholicâ receptissimam auctoritatem novo conatu, & ausu nimis temerario impugnari, & quantum in ipsis fuit improvidè, atque insolenter labefactari. Undè ipsâ charitate provocati, & commoniti, per quam in uno Christi corpore omnes unum esse debemus, ut sicut Apostolus dicit, *invicem pro se sollicita sint membra*, 1. Cor. 12. 26. & *sive gloriatur unum membrum, congaudeant omnia membra, & sive quid patitur unum membrum, committantur omnia membra*. Hac, inquam, charitatis affectione visum est nobis, atque complacuit, ut hæc qualiâcumque sunt & ad commotionem nostram, & ad eorum, qui legere voluerint ædificationem, & confirmationem compendio, lucido (prout Dominus aspirare dignatur) sermone scriberemus; quicquid in eo dicendum putavimus non nostro sensu, aut præsumptione, sed præfatorum Sanctorum Patrum venerabili auctoritate firmantes, à quorum vestigijs, unitate absit, ut vel nos, vel illi, quorum charitate compulsi hæc dicimus, ullatenus recedamus, ne ab ipsis divisi etiam ab ipso Domino dividamur, qui illis specialiter dicit: *Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit*. Quos nimirum tantæ in Ecclesiâ suâ esse voluit gratiæ, & gloriæ, ut confidenter cum Apostolo dicere possint: *Itaque qui hæc spernit, non hominem spernit, sed Deum, qui etiam dedit Spiritum suum Sanctum in vobis, &c.* Libro de tenen. verit. Scriptur. cap. 4.

Luc. 10
16.
1. Thes.
4. 8.

S. P. N. AUGUSTINUS.

Lib. 3. **N**Os quidem, charissimi, cum falsa crimina
con lit. audimus ab eis, quos offendimus prædicando
Petil. eloquia veritatis, & erroris vaniloquia convincen-
cap. 6. do, habemus, sicut nostis, abundantissimam con-
solationem. Nam si in eis, quibus me criminantur,
testimonium conscientiæ meæ non stat contra me in
conspectu Dei, quò nullus oculus mortalis inten-
ditur, non solum contristari non debeo, verum
etiam gaudere, & exultare, quia merces mea mul-
ta est in cœlis. Neque enim intuendum est, quàm
sit amarum, sed quàm falsum sit, quod audio, &
quàm verax, pro cuius nomine hæc audio. 2 Hæc
Lib. 2. utique falsa sunt, & idè nobis nihil obsunt, cum
contra ea dicitis in nos, nec respicitis vos, vobis autem
eudem obsunt, quia cum ea falsa dicitis, in nos non ca-
sup. 33. dunt, sed quia ea vera putatis, in vos recidunt.
Lib. 3. 3 Ad existimationem hominum magna testium, qui
contra me noverunt, suppetit copia, ad Dei verò conspec-
Cresc. tum sola conscientia, quam contra vestras crimina-
cap. 80. tiones cum intrepidam geram, non me tamen sub
oculis Omnipotentis justificare audeo, magis ab il-
lo effluentem misericordiæ largitatem, quàm judi-
Lib. 4. cii summum examen expecto. 4 Dicitis me, si sub
contra potestate Judicum premerer, quales tibi ipsi com-
Jul. ponis, non habiturum fuisse quid facerem, quò con-
cap. ult. fugerem, cum tuis argumentationibus undè occur-
rerem, reperire non possem. Ego planè haberem,
quod facerem, haberem quò confugerem, à Pelagia-
nis enim tenebris ad hæc tam clara Catholica lumina
provocarem, quod & nunc jam facio. Tu ergo res-
ponde, quid facias, dic quò confugias. 5 Nec eos,
Ibidem qui nunquam fuerunt, aut non sunt, aut quorum
cap. 10. sententiæ de hoc, quod inter nos disputatur, incer-

tæ sunt, inani cogitatione confixi, sed sanctos,
& in sanctâ Ecclesiâ illustres Antistites Dei, non
Platonis, & Aristotelis, & Zenonis, aliisque
hujuscemodi vel Græcis, vel Latinis, quanquam
& istis aliquos eorum, verum omnes sacris literis
eruditos, nominatim sicut oportebat expressi,
eorumque sententijs, quantum sufficere videbatur,
sine ullâ editas ambiguitate digessi. 6 Si Episcopa-
lis Synodus ex toto Orbe congregaretur, mirum si
Ibidem tales possent illic facillè sedere tot, quia nec isti uno
tempore fuerunt. Sed fideles, & multis excellen-
tiores paucos dispensatores suos Deus per diversas
ætates, temporum, locorumque distantias, sicut
ei placet, atque expedire judicat, ipse dispensat.
Hos itaque de alijs, atque alijs temporibus, atque
regionibus ab Oriente, & Occidente congregatos
vides, non in locum, quò navigare cogantur homi-
nes, sed in librum, qui navigare possit ad homines.
7 Nullas nobiscum, vel vobiscum amicitias attende-
runt, vel inimicitias exercuerunt. Quod invene-
runt in Ecclesiâ tenuerunt, quod didicerunt, do-
cuerunt, quod à Patribus acceperunt, hoc filiis
tradiderunt. *NONDUM VOBISCUM APUD ISTOS
JUDICES ALIQUID AGEBAMUS, ET APUD EOS
ACTA EST CAUSA NOSTRA. NONDUM VO-
BISCUM CERTABAMUS, ET EIS PRONUNCIAN-
TIBUS VICIMUS.* 8 Quos oportet ut populi Chris-
tiani vestris prophanis novitatibus anteponant, eis-
que eligant potiùs adhærere, quàm vobis. 9 An
Ibidem non tota vestra causa impulsâ, prostrata, contrita,
cap. 3. & sicut pulvis, quem projicit ventus à facie terræ,
sic à cordibus eorum, quos decipere cœperatis, si
hæc voluerint deposito studio contentionis cogitare,
pro-